

XXI. évfolyam
2. szám
LUNGO DROM
ROMALAP
2013. február
Ára: 300 Ft

ITT A FARSANG, ÁLL A BÁL

LD

„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

FARSANG

A farsang vízkeresztől (január 6.) hamvazószerdáig (böjtfőszerda, szárazszerda), vagyis a 40 napos nagyböjt kezdetéig tartó, évről-évre változó hosszúságú időszak elnevezése. Ilyenkor a világ számos országában bálokat, multságokat, valamint karneválokat rendeznek. Fontos jellegzetessége, hogy a liturgikus naptárban nem kötődik hozzá semmilyen egyházi ünnep, alapvetően a néphagyományokra épül.

is. Magyarországon szintén ekkor rendezik az ország és a farsang talán egyik leghíresebb, legnevezetesebb eseményét, a **mohácsi busójárást**.

A magyar farsang elnevezés a német fasen, faseln mesélni, locsogni, pajkosságot űzni kifejezésből származik. A szó pedig a vígság azon időszakára utal, mely ténylegesen pár nappal nagyböjt előtt van, vagyis magára a farsang farkára. A magyar farsang szó eredetének tekintik még a német Fast Nacht, vagyis böjt előtti utolsó éjszaka kifejezést is. Az olasz karnevál kifejezés egyes vélemények szerint a carnevale vagyis a „Hús, isten veled!” szókapcsolatból eredeztet-

A farsangot mozgó ünnepnek tekinthetjük, pontos időpontja nincs, hiszen mind a hamvazószerda, mind pedig a nagyböjt más időpontra esik minden évben. A magyar farsangi időszakot úgy határozhatjuk meg, hogy az első tavaszi, vagyis március 21-e utáni holdtöltét követő első vasárnaptól (húsvétól) kell visszafelé számolnunk hat hetet (40 napot). Érdekesség, hogy Velencében a farsangi időszak ennél jóval korábban, már karácsony második napján, december 26-án kezdetét veszi. Spanyolországban a Sebestyén napot, vagyis január 20-át tekintik a kezdőnapjának, Rómában pedig csupán a hamvazószerdát megelőző 11 napot nevezik karneválnak.

Magyarországon a farsang utolsó időszakában, a közvetlenül nagyböjtt megelőző három napban mulattak igazán az emberek. Ezt a három vigassággal teli napot farsangvasárnapot, farsanghétfőt (asszonyfarsang napját) és húshagyókeddet nevezte el a népnyelv farsang farkának. **Farsang farka** vagy más néven a **karnevál** a farsangi időszak csúcspontja, mely egyben télbúcsúztatóként is funkcionál. Ekkor világszerte számtalan városban rendeznek karneválokat, többek között a leghíresebbeket: a rióit és a velenceit

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta az Országos Roma Önkormányzat támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: oktatasialapitvany@gmail.com – Internetcím: www.ldromalap.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: **Gudmon András**

Felelős kiadó: **Farkas Flórián**

Címlapon: LD archívum

Nyomdai munkák: **KARCAGI NYOMDA KFT.**

Felelős vezetők: **Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea** ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

hető, ami a húshagyó kedddhez (nagybőjt kezdetét megelőző utolsó nap) köthető elnevezés. A másik elmélet szerint a szó „carrus navalis” szavakra utal, mely eredetileg hajókocsit jelentett. Ezt Dionüszosz görög isten ünnepéhez, valamint az itáliai Saturnálihoz kapcsolják, amikor is ezeken a rendezvényeken a főszereplőt egy hajó formájú kocsin húzták végig városon.

A farsang ünnepének gyökerei egészen az ókorig nyúlnak vissza, hiszen már ekkor is rendeztek hasonló mulatságokat ebben az időszakban. Dionüszoszt a bor és a mámor istenének ünnepét rendezték ilyenkor a decemberi és januári hónapokban, ami igen hasonló a mai farsang időszakához. Ilyenkor álarcos felvonulásokat és táncos mulatságokat rendeztek, és még a rabszolgák is egy asztalhoz ülhetek saját uralkodójukkal.

Az ókori Itáliában megtartott decemberi Saturnalia ünnepnapok, melyet Szaturnusz isten tiszteletére rendeztek, szintén hasonlatosak a mai farsanghoz. Ilyenkor gladiátorjátékok és alakos felvonulások színesítették az ünnepet, ezért is tekinthetjük ezt a mai karnevál őseinek. A mulatságok ilyenkor akár egy egész héten keresztül is tartottak, fő látványosságuk pedig az úgynevezett díszes hajószekér, vagyis ’carrus navalis’, melyet az álarcos menet tolt végig a római utcákon. Egyes nézetek szerint ebből eredeztethetjük magát a karnevál szót.

A farsang eredetileg pogány ünnep, mely a **tavaszwárás** kereszténység előtti, sokszínű rítusaiból nőtte ki magát. A tréfacsinálás, a mulatozás, a bolondozás, a nagy lakomák, a párkeresés, valamint az udvarlás időszakának számított ez az ünnep. A Magyarországon ma létező farsangi szokások a középkorban honosodtak meg, és több idegen nép szokásainak hatása érződnek rajta, egyszerre ötvöződtek benne német, itáliai és ókori görög motívumok is.

Hazánkban már a középkortól vannak feljegyzések és adatok a korai farsangolásról és annak hagyományairól. Azonban a farsang Mátyás király korában honosodott meg igazán, felesége Beatrix királyné jóvoltából, aki Itáliából hozott különféle **jelmezeket** és **maskarákat** ebben az időszakban, sőt már ekkor gyakran rendeztek jelmezes mulatságokat is a királyi udvarban. A farsang hagyományai társadalmi rétegenként eltértek, a királyi udvar és az arisztokrácia körében az olasz hagyományok voltak a mérvadóak, a polgárság a német szokásokat vette át, míg a kisebb falvakban a népi agrárkultuszhoz kapcsolódtak az ünnepelés rítusai. Ebben az időszakban az egyház kifejezetten ellenezte, üldözte és erkölcstelennek ítélte meg ezeket a mulatságokat a bujaságot szimbolizáló szokási miatt.

A farsangi időszak ünnepléséhez kötődik Magyarországon a **népi színjátszás kialakulása** is. A későbbi dramatikus játékok a különféle farsangi maszkos **alakoskodásokból** nőttek ki magukat. Különféle tipikus alakok jelentek meg ezekben a játékokban, mint például a cigány, a betyár, a koldus, a vőlegény és a menyasszony. Szívesen bújtak ilyenkor állatmaszkok mögé is a játékokban akár ló, medve, vagy éppen kecske jelmezbe. Egészen a 16. századig visszamenően vannak adatok az egyik legnépszerűbb alakoskodó játékról a Koncz Király és Cibere vajda c. műről. Ebben a párviadal-

ban az egyik szereplő a húsos-zsíros ételeket (Koncz Király), míg a másik (Cibere) a böjti ételeket személyesíti meg. A legismertebb és legnevezetesebb alakoskodó szokás a **mohácsi busójárás**.

A farsang nemcsak a mulatozás, hanem a **párválasztás időszaka** is volt, fontos „esküvői szezon”, hiszen a húsvéti böjt időszakában már nem lehetett menyegzőt tartani. A nagybőjt előtti magyar farsang farkának napjai elnevezésüket is ehhez kapcsolódóan kapták meg (pl. első menyegzős vasárnap = vízkereszt utáni első vasárnap, vővasárnap = farsangvasárnap az ifjú férj az após kontójára fogyasztott, stb.).

A városokban és a falvakban a farsang a **bálok és mulatságok időszaka** is egyben, melynek lényege a későbbi eljegyzés volt, sőt a legtöbb lakodalmat is ebben az időszakban rendezték faluhelyen. Az eladó lányokat és a házassálandó fiatal férfiakat ezeken a bálokon vezették be a társasági életbe, így ezeknek a mulatságoknak a párválasztásban igen fontos szerepe volt. A férfiak különböző bálokat rendeztek, a lányok pedig rokoni segítséggel bokrétát adtak kizemelt jövődöbelijüknek. A farsang végeztével, farsang

farkának egyik napján, a farsangvasárnapon ezt a bokrétát tűzték a férfiak a kalapjukra színvallásként, egyfajta vallo-másként. Farsang farkának másik jellegzetes napja a magyar hagyomány szerint az úgynevezett **asszonyfarsang**. Ezen a napon a nők, férfimódra zeneszó mellett nótázhattak és korlátlanul ihattak. Ezt a napot követte a farsang utolsó napja, vagyis a húshagyó kedd, amely egyben a farsangtemetés időpontja is volt. Ilyenkor zárták le jelképesen a farsangot és egyben a telet is, melynek szimbólumaként koporsót, vagy éppen szalmabábút égettek, majd a hóba temették azt.

Összeállította: Bakai Réka

A ROMA KULTÚRA ÜNNEPE ZENÉVEL, KÉPZŐMŰVÉSZETTEL ÉS DIVATTAL

❖ Roma Hungarikum-estet tartottak a fővárosi roma kultúra ünnepén a felújított Kossuth Klub Múzeum utcai épületében, a Muzikum Klubban. A magyar cigányság zenéjét, ipar- és képzőművészetét mutatták be, az érdeklődők *Varga Erika* roma származású divattervező alkotásaiból is láthattak ízelítőt. Koncertet

adott a Roma Hungaricum Állami Művészegyüttes, amelynek fiatal tagjai örökzöld dzsesszdallamok mellett magyar zeneszerzők – *Bartók, Kodály, Liszt, Hubay* – műveit játszották. A kiállításon roma képzőművészeket és alkotásaikat ismerhették meg a látogatók, az este folyamán pedig *Balogh Margitka* tradicionális cigány ételeit is meg lehetett kóstolni.

(Magyar Hírlap 2013.02.24.)

CIGÁNYTELEPEN JÁRT AZ AMERIKAI NAGYKÖVET

❖ Nyíregyházán tájékozódott a helyi romákat érintő társadalmi felzárkóztatási programokról *Eleni Tsakopoulos Kounalakis*, az Egyesült Államok magyarországi nagykövete [...]. *Kocsis Fülöp* görög katolikus megyés püspökkel megtekintették egyebek mellett a Huszár-telepi, integrált oktatást folytató általános iskolát, illetve látogatást tettek a teleprehabilitációs program keretében felújított, illetve a felújításra váró telepi lakóházakban.

[...] Eleni Tsakopoulos Kounalakis a sajtótájékoztatón méltatta azt a munkát,

Eleni Tsakopoulos Kounalakis

amelyet az innovatív programokon keresztül a hátrányos helyzetű családokért

végez a kormány. Hangsúlyozta, hogy a szegénység és az integráció nagyon nagy kihívás nemcsak Magyarországon, hanem az Egyesült Államokban is. Tapasztalatait összegezve a nagykövet azt mondta, nagyon nagy munkával ismerkedhettek meg, amelyet a gyermekek és a felnőttek képzésében, előmenetelének segítségével fejtettek ki. Látogatásán Eleni Tsakopoulos Kounalakis Aktív állampolgárságért oklevelet adott át a Human-Net Alapítvány képviselőjének a Huszárvár Szocio-kulturális Központban. Az amerikai nagykövet-

ség 2012-ben az aktív állampolgárság évét ünnepelte, ehhez kapcsolódva oklevéllel ismerte el azoknak a civil szervezeteknek, vállalatoknak, intézményeknek és aktivistáknak a munkáját, akik, illetve amelyek tevékenyen járulnak hozzá közösségeik fejlesztéséhez. Legutóbb, idén januárban a Magyar Élelmiszerbank Egyesületet tüntette ki az amerikai nagykövet, elismerve a szervezetnek az élelmiszer-adományok gyűjtésével és elosztásával a rászorulóknak nyújtott támogatását.

(nepszava.hu 2013.02.26.)

KONCERTEK ELŐTT A TEHETSÉGEK

❖ Befejeződtek a meghallgatások a felsőörsi Snétberger Zenei Tehetség Központ márciusban induló kurzusára. Az intézmény nevéadója és művészeti vezetője, **Snétberger Ferenc** világhírű gitárművész április 5-én a Művészetek Palotájában lép fel **Richard Bona** basszusgitáros-énekesével, másnap tanítványaival ad koncertet a Thália Színházban.

„Öt napon át zajlott a tehetségek meghallgatása, a múlt hét péntek óta kollégáimmal jártunk Salgótarjánban, a szlovákiai Tornalján, Miskolcon, Egerben, Kecskeméten, Pécsen, Szegeden és a vajdasági Szabadkán. Általában zeneiskolákban és kultúrházakban, ahol van zongora meg erősítő, de azért vittünk magunkkal dob és gitárt is. Akadt olyan gitáros srác, akinek nem volt hangszere, ő az enyémet használta” – mesélte Snétberger Ferenc. Elmondta, hogy településenként húsz-huszonöt roma gyereket hallgattak meg, és összessé-

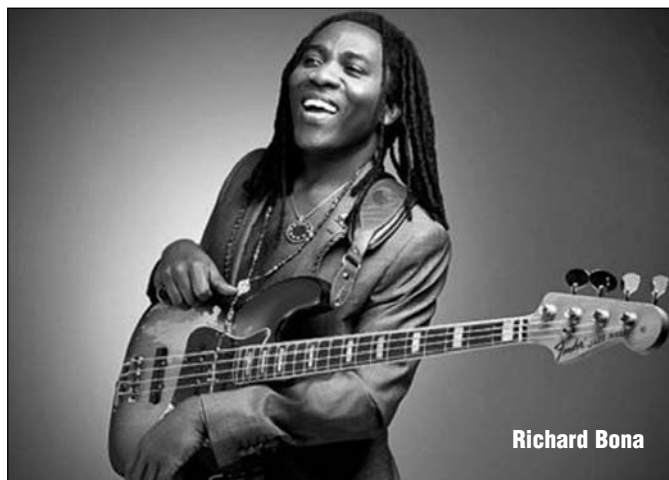
gében ötvenen-hatvanan nyernek felvételt a márciusban induló 12 hetes kurzusra a 2011-ben indult felsőörsi Snétberger Zenei Tehetség Központba. Snétberger Ferenc kiemelte: arra törekednek, hogy az iskola szakemberei által nyújtott több irányú, angol és német nyelv tanulását is tartalmazó képzéssel minél gyorsabban továbbsegítsék a tehetségeket zenei szakiskolákba és felsőfokú intézményekbe Magyarországon és külföldön egyaránt, néhányan pedig Felsőörsről kikerülve a színpadon is azonnal megállják a helyüket.

Az elmúlt két évben többen sikerrel felvételiztek hazai zeneművészeti főiskolára, a bécsi főiskolára, most néhányan a berlini zeneművészeti egyetemre pályáznak. Ezt Snétberger mellett olyan oktatók segítik Felsőörsön, mint például **László Attila, Oláh „Tzumo” Árpád, Bacsó Kristóf és Lantos Zoltán**.

Beszámolt arról, hogy a

legtehetségesebbekkel időnként külföldön is fel szokott lépni olyan rendezvényeken, amelyek egyben bemutatják

kaptak. Hozzátette: az iskola diákjainak és oktatóinak közös koncertjeiből származó bevételt is az intézmény mű-

Richard Bona

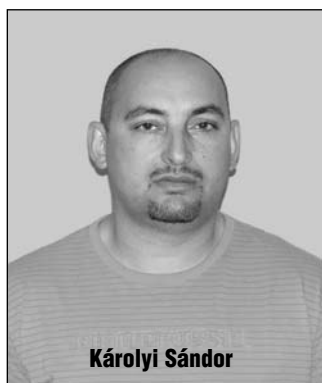
az iskolát. A gitárművész elmondta, hogy a magyar állam a kezdetektől támogatja a tehetségközpont működését, amelynek beindulásához a Norvég Finanszírozási Mechanizmus keretében annak idején 2,7 millió eurót

ködsére fordítják. A második évfolyam végzőseinek koncertje a tanárokkal együtt április 6-án a fővárosi Thália Színházban, másnap pedig a pécsi Kodály Központban lesz.

(Magyar Hírlap 2013.02.19.)

ÚJFAJTA MEGKÖZELÍTÉSRE VAN SZÜKSÉG A ROMAÜGY KEZELÉSÉBEN

❖ Szakmai konferenciát szervezett az Emberi Erőforrások Minisztériuma a

Károlyi Sándor

társadalmi felzárkózásról Szegeden. Az Új Széchenyi-terv keretében 500 millió forint összköltséggel megvalósuló projekt bemutatásának harmadik

állomása volt Szeged. Újfajta megközelítésre van szükség a romaügy kezelésében. Elindult egy folyamat, amely azt a célt szolgálja, hogy 2020-ig közel félmillióval csökkentsek a szegénységben élők számát – jelentette ki Sztójka Attila, a Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság főosztályvezető-helyettese. Elmondta: több mint 60 intézkedés szolgálja a stratégia végrehajtását, amelyhez széles körű összefogásra van szükség. – Történelmi jelentőségű Keretmegállapodás jött létre a kormány és a jelenlegi Országos Roma Önkormányzat között – tette hozzá a főosztályvezető-

helyettes. Ennek kiemelt területe az oktatás és a foglalkoztatás – mondta Károlyi Sándor, az önkormányzat Csongrád megyei képviselője. Arról is beszélt, hogy a „Nő az esély” program ezer roma nő foglalkoztatását tűzte ki célul. Rámutatott: Magyarországon és a teljes roma lakosságon belül is csak tíz százalékra tehető a roma nők foglalkoztatottságának aránya. Csongrád megyében hamarosan 25 roma asszony részvételével indul a program. Pillár Zsófia, az államtitkárság szakreferense elmondta, az egyik első hazai kezdeményezés az oktatási integrációs program volt, amelyben az előző tanévben már

75 ezer tanuló és 25 ezer óvodás vett részt. Az Út-ralavó ösztöndíjprogram az általános iskola 7. osztályától segíti a hátrányos helyzetű diákok továbbtanulását, érettségéhez, szakmához jutását, felsőoktatásba kerülését. Tavaly már 20 ezer tanuló és 10 ezer mentor vett részt a programban – közölte. Kiemelte a történelmi egyházakkal összefogva megvalósuló roma szakkollégiumi programot is. A konferencián elsősorban a Dél-alföldi Régióban működő hivatalok, intézmények, szakmai, egyházi és civilszervezetek vezetői, munkatársai vettek részt.

(delmagyar.hu 2013.02.01.)

KOVÁCS ZOLTÁN LESZ A FELZÁRKÓZÁSI ÜGYEKÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR

❖ Kovács Zoltán lesz a felzárkózási ügyekért felelős államtitkár – jelentette be Lovasberényben Balog

Kovács Zoltán

Zoltán miniszter. Az erőforrástárca vezetője hangsúlyozta, hogy a hátrányos helyzetű emberek felzárkóztatását mindig is szívügye-

ként kezelte, a romák ügyét különösen. Hozzátette: szükség volt a szakterület megerősítésére, amelyre alkalmasnak tartja Kovács Zoltánt, aki eddig a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára volt. Az egész ország érdeke, hogy a roma és nem roma emberek együttélése zavartalan legyen. Ugyanilyen fontos a hátrányos helyzetű térségekben élők felzárkóztatása. Kovács Zoltán az Európai Unió harmadik leghátrányosabb helyzetű kistérségéből érkezik, ezért pontosan tudja, mi lesz a feladat – mondta Balog Zoltán.

(oronk.hu 2013.02.15.)

Összeállította: Bakai

A hónap hírei • A hónap hírei

20 éves a Gandhi Gimnázium

A pécsi Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégium, az ország egyetlen roma kisebbségi középfokú oktatási intézménye az idén ünnepli alapításának 20. évfordulóját.

A Gandhi Alapítvány 1994-ben hozta létre Pécsen a Gandhi Közalapítványi Gimnázium és Kollégiumot, amely Magyarország és egyben Európa első roma nemzetiségi érettségit adó intézménye. A cél, hogy „*nyitott szellemű, tudományok iránt fogékony, népéhez és anyanyelvéhez kötődő cigány fiatalokat képezzenek*”, továbbá, hogy Magyarországon az összes roma tanuló olyan minőségű képzésben részesüljön, mint nem cigány társaik, valamint a magyarországi nemzetiségekhez hasonlóan egy részük nemzetiségi intézményekben tanulhasson.

Az oktatás szervezeti kerete 4-5 osztályos nyelvoktató típusú, nemzetiségi gimnáziumi képzés. A nemzetiségi program keretében a diákoknak lehetőségük van arra, hogy megismerkedjenek mindkét, a magyarországi romák által beszélt nyelvvél (beás és lovári), lássák szépségeit, és legyen identitásuk szerves része a közvetített roma kultúra elemeivel együtt. A cigány népismeret tantárgy tanulása során megismerkednek a cigány hagyományokkal, kultúrával.

Jelenleg a Gandhi Gimnázium és Kollégium birtokában egy 340 férőhelyes kollégium van, amely kiegészül egy könyvtárral, egy olvasóteremmel, számítógépekkel, 10 tanteremmel, 6 csoport-

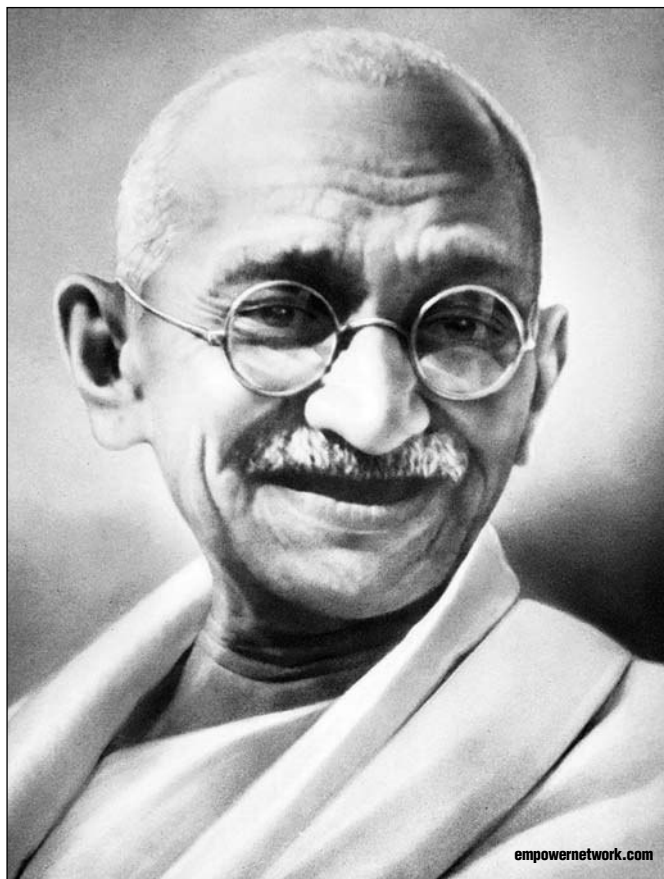
szobával, egy kézműves teremmel, 3 közösségi hellyel és egy sportsarnokkal. A jól felszerelt, kényelmes igényesen kialakított 3-

sok legyőzésében, tanácsokkal irányítsák az önálló életvitel kialakítását. A korszerű sportsarnokban az órarendi testnevelésen kívül

folyamos gimnáziumi képzés mellett működik az 5 évfolyamos Arany János Kollégiumi Program is, melynek keretében az első évben a tanulók képességeinek felmérésére, valamint fejlesztésére helyezik a hangsúlyt.

A Gandhi Gimnázium Felnőttoktatási Tagozatát az az igény hozta létre, hogy az érettségi vizsga, és így a továbbtanulás lehetőségét biztosítsa a régió azon tanulni vágyó lakosainak, akiknek körülményei ezt korábban nem tették lehetővé. Az intézmény lehetőséget kíván adni a valamilyen okból megszakadt tanulmányok folytatására is. Második esélyt kínál egy korszerű, széles körű műveltség megalapozására, a hiányok pótlására azok számára, akik vállalkoznak az együttes munkára. Biztosítja a munkahely melletti tanulást, s a tanulást azok számára, akik kiszorultak a munkaerőpiacról. Az érettségi megszerzésével új, kvalifikáltabb munkalehetőséghez juthatnak a tanulók, akik munkahelyük megtartásához vagy mobilitásuk esélyeinek növeléséhez ezt a képzési formát választják. A Felnőttoktatási Tagozat 4 évfolyamos gimnáziumi képzést adó oktatási forma.

Mint roma nemzetiségi oktatási intézmény elsősorban romák jelentkezését vár-

4 ágyas kollégiumi szobákba a dél-dunántúli régióból, esetenként azon túlról érkeznek gyerekek. Az intézmény fontosnak tartja, hogy a kollégiumban dolgozók a szülők elvárásainak megfelelően gondoskodjanak a gyerekek otthonosságáról, segítségük őket a szülőktől való távollás miatt érzett szorongá-

szervezett testedzésre, valamint iskolai rendezvények megtartására van lehetőség.

Szociális munkás és pszichológus folyamatosan figyelemmel kíséri a gyerekek személyiségének és körülményeinek alakulását, és lehetőségeikhez mérten segítséget nyújtanak az érintetteknek. Az iskolában a 4 év-

ja, de nyitva áll minden tan-
köteles kort már betöltött
személy előtt, aki elfogadja
pedagógiai programját és
helyi tantervét, és befejezett
8 általános iskolai osztályról
szóló bizonyítvánnyal ren-
delkezik. Korábbi (gimnáziumi,
szakközép- és szakiskolai)
tanulmányokat beszámítanak,
továbbá osztályozó és
különbözeti vizsgák leté-

telével is rövidíthető a képzési idő. A felnőttoktatás fel-
tételi között, az érettségi követelményszintek ismeretében a középszintű érettségi-
re való felkészítést vállalják a rendszeres iskolai foglalkozások keretében. Minden közismereti tárgyat tanítanak, az idegen nyelvek közül az angolt vagy a beást lehet választani; a kötelező

érettségi tantárgyak mellett jelenleg biológia, földrajz, cigány kisebbségi népismeret, valamint informatika tantárgyakból folytatnak érettségire felkészítő oktatást.

Elérhetőség:

**Gandhi Közalapítványi
Gimnázium és Kollégium**

Székhely és kollégium:
7629 Pécs, Komját A. u. 5.
Gimnázium és sportcsarnok:
7629 Pécs, Dobó I. u. 93.
Telefon: 72/239-655
Fax: 72/238-893
E-mail:
info@gandhi.dravanet.hu

*Összeállítottuk a
gandhi.dravanet.hu alapján.*

Szobrot állítottak Mahatma Gandhinak

Az indiai nagykövetség kezdeményezésére a Kulturális Kapcsolatok Indiai Tanácsa Mahatma Gandhit ábrázoló, bronzból készült mellszobrot adományozott az ország egyetlen roma kisebbségi középfokú oktatási intézménye alapításának 20. évfordulójára.

Az alkotást **Balog Zoltán** emberi erőforrás miniszter, **Gauri Sankar Gupta**, India magyarországi nagykövete és **Páva Zsolt**, a város polgármestere leplezte le a Gandhi gimnázium aulájában.

Az emberi erőforrás miniszter beszédében kiemelte: „bátor emberek azok, akik tesznek a roma integrációért.” Hangsúlyozta, hogy az intézmény stabilitását és fenntar-

tását az új kormánynak és az érintettek összefogásának köszönhetően sikerült biztosítani. A romák és nem romák viszonyára kitérve, példaértékűnek nevezte azt: „Itt olyan tradíciója van az együttélésnek, amelyet a súlyos szegénység sem tud tönkretenni. De ha tönkre is tudná tenni, mindig vannak olyanok, aki felállnak, és azt mondják: ezt nem engedjük. Azt szeretnénk, ha a Gandhi Gimnázium ennek a szövetségnek, együttműködésnek, bizalomnak az erős köve lenne” – fogalmazott a miniszter, reményét kifejezve, miszerint a jövőben egy erős magyarországi középosztály, értelmiség jön létre.

Gauri Sankar Gupta, India magyarországi nagykövete Mahatma Gandhiról szólva hangsúlyozta: „India apostola” különleges, kiemelkedő személyiség volt, aki az erőszakmentességet hirdette és a hátrányos társadalmi csoportok megsegítését tűzte ki célul. Örömet fejezte ki, hogy a gimnázium tanulói jó eredménnyel zár-

ták az elmúlt tanévet, s sokan tanultak tovább. Reményét fejezte ki, hogy az iskola a jövőben is Gandhi szellemiségének megfelelően működik.

Déri Ildikó, a Gimnázium igazgatója arról szólt, hogy a szoboravatás méltó nyitánya az iskola alapításának 20. évfordulója alkalmából tervezett programsorozatnak. Kiemelte, hogy a jelenleg 184 nappali és 179 esti és levelező tagozatos diákot oktató intézményt azzal a céllal hozták létre, hogy a roma fiataloknak nyelvük, kultúrájuk, történelmük, életmódjuk figyelembevételével tegyék lehetővé a tanulást, a tudományokkal való ismerkedést és segít-
sék a tehetséggondozást, a roma értelmiség kinevelését.

Döntött a Kormány a Cigányügyi Egyeztető Tanács létrehozásáról

Orbán Viktor miniszterelnök a tavaly júliusban kezdődött konzultáción az Országos Roma Önkormányzat vezetőivel is tárgyalt, és ezután jelentette be egy legfelsőbb szintű cigányügyi egyeztető testület megalakítását.

A Kormány 1048/2013. (II. 12.) számú határozatában döntött a Cigányügyi Egyeztető Tanács létrehozásáról. A javaslattevő, véleményező testület a Kormány döntéseinek előkészítése, a társadalmi felzárkózási és cigányügyi politika végrehajtásának összehangolása és végrehajtásának figyelemmel kísérése érdekében hozta létre a Cigányügyi Egyeztető Tanácsot.

A testület fő feladata a felzárkózási és cigányügyi politika stratégiai irányaira vonatkozó javaslatok kidolgozása, valamint a végrehajtás nyomon követése.

A tanács javaslatot tesz a kormány társadalmi felzárkózási és cigányügyi politikájára, figyelemmel kíséri a

államtitkár. Az elnököt akadályoztatása esetén az általa a Tanács tagjai közül kijelölt személy helyettesíti, aki e minőségében nem helyettesíthető. A Tanács társelnöke és további tagjai nem helyettesíthetők. A Tanács elnöke eseti meghívottként az ülésre tanácskozási joggal más személyeket is meghívhat.

A Tanács szükség szerint, de legalább negyedévente ülészik, ülését a Tanács elnöke hívja össze. Rendkívüli ülés összehívását bármely tag a Tanács elnökénél kezdeményezheti.

A Tanács működésének részletes szabályait a Tanács elnöke által – a Tanács tagjainak véleményét kikérve –

kormány és az Országos Roma Önkormányzat keretmegállapodásában szereplő célok teljesülését, valamint véleményezi a megállapodás végrehajtásában érintett miniszterek és az Országos Roma Önkormányzat beszámolóit.

A tanács elnöke a miniszterelnök, társelnöke az Országos Roma Önkormányzat elnöke, további tagjai az emberi erőforrások minisztere, a belügyminiszter, a nemzetgazdasági miniszter, valamint a Miniszterelnökség vezető

megállapított ügyrend határozza meg. A Tanács működésével kapcsolatos ügyviteli és titkársági feladatokat az Emberi Erőforrások Minisztériuma látja el.

A Cigányügyi Egyeztető Tanács létrehozásával lehetőség nyílik arra, hogy a kormányzati struktúra legmagasabb szintjén az érintett miniszterek és szereplők bevonásával tekintsék át az eddigi intézkedések végrehajtását, és határozzák meg a romák felzárkózásának segítéséhez szükséges lépéseket.

Marsi

Felzárkózási programok segítik a hátrányos helyzetű településeket

A kormány elsődleges feladatának tekinti a társadalmi felzárkózás fejlesztését, ezért mintegy 101 település 2657 családjának nyújt segítséget a Szociális Földprogram jóvoltából. A társadalmi felzárkózásban érintett szakembereknek szervezett workshopon **Langerné Victor Katalin** az EMMI társadalmi felzárkózásért felelős helyettes államtitkára elmondta, a vidékfejlesztés a foglalkoztatáson túl a közösségek életben tartásáról is szól, a helyi közösségek összetartó ereje pedig segíti a hátrányos helyzetben élőket. A megnyitón **V. Németh Zsolt** vidékfejlesztésért felelős államtitkár hangsúlyozta, a következő időszakban a vidékfejlesztés egyik hangsúlyos eleme lesz a szegénység elleni küzdelem.

Langerné Victor Katalin kiemelte, hogy a hátrányos helyzetű térségekben induló vidékfejlesztési programok munkalehetőséget is adnak. Az agráriumban végzett munka a megélhetést biztosítja, de ezen felül megbecsülést is ad. A programokban rejlő lehetőségek kihasználása esélyt jelent a hátrányos helyzetben élők számára. Az előítéleteket is csökkentheti, ha a többségi társadalom tagjai azt látják, hogy a romák keze munkája nyomán jutnak élelemhez.

V. Németh Zsolt elmondta azt is, látni kell, hogy míg Nyugat-Európában a szegénység inkább a városokhoz kötődik, a keleti blokkban a vidékhez, ezért ennek megfelelően

kell alakítani a programokat. A jövőben nagyobb hangsúlyt kapnak majd a közösségvezérelt helyi fejlesztések, amelyek az összetett problémák megoldásának jó eszközei.

A workshopon számos jó gyakorlatot mutattak be, közöttük a 20 éves, 2013-ban is újtára induló Szociális Földprogramot, amely a résztvevőknek munkát ad és ezáltal megélhetést nyújt. Ezenkívül olyan ismeretekre tesznek szert a program keretében, amely az önfenntartásukat segíti. A program 101 hátrányos helyzetű település 2657 családjának jelent segítséget. A 2013. február 19-ei „Társadalmi felzárkózást támogató jó gyakorlatok a vidékfejlesztés területén” című fórumot az Emberi Erőforrások Minisztériumának Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkársága és a Vidékfejlesztési Minisztérium Vidékfejlesztésért Felelős Államtitkársága szervezte az államigazgatás társadalmi felzárkózásban érintett szereplői, az államtitkárságok főosztályai és a háttérintézmények számára.

A rendezvény az Új Széchenyi Terv keretében egy olyan projekt részeként valósult meg, amely a társadalmi felzárkózás szakpolitikai eszközeinek fejlesztését szolgálja.

(Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság)

„Közülünk senki sem olyan okos, mint mi együttesen”

Van Borsodban egy iskola, mely célként tűzte ki maga elé a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, tanulók tehetségének kibontakoztatását és az együttműködési normák elsajátítását. Ez az iskola a hejőkeresztúri IV. Béla Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda. Az alábbiakban az intézményben meghonosodott, egy csoportmunkán alapuló tanítási módszert mutatunk be: a Komplex Instrukciós Programot, azaz a KIP-et.

A cél a felzárkóztatás, a tehetség kibontakoztatása

Hejőkeresztúr egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében lévő 1000 fős kistelepülés, amelynek térsége gazdasági és társadalmi szempontból nézve egyaránt elmaradot-

magas a munkanélküliség, a hátrányos helyzetű gyermekek száma pedig folyamatosan növekszik. Ennek ellenére van Borsodban egy olyan iskola, amely célként tűzte ki maga elé a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, tanulók tehetségének kibontakoztatását és az együttműködési normák

Az intézmény egyszerre a Miskolci Egyetem bázisiskolája, a Magyar Vöröskereszt bázisintézménye, a H2O (Hátrányos Helyzetűek Oktatása¹) program vezetője, a Nemzeti Tankönyvkiadó mintaiskolája, valamint Génusz tehetségpont is.

Az iskola tanulóinak közel 67%-a hátrányos hely-

ülő. A gyerekek mintegy 51%-a cigány származású, sokan pedig igen nehéz körülmények közül érkeznek nap, mint nap az iskolapadba. Mégis a gyerekek szinte kivétel nélkül továbbtanulnak, a teljes gyermeklétszámuk közel kétharmada olyan iskolában, melyben érettségit szerezhet, sőt az egyetemet végzettek száma is jelentős emelkedést mutat a volt tanulók között. A végzős diákok kompetencia-szintje a felmérések szerint meghaladta az országos átlagot, matematikából a hetedik évfolyamos diákjaik pedig megelőzték a megyeszékhelyek és a főváros tanulóit.

Az iskola tanulói és pedagógusai egyaránt szeretnek az intézménybe járni, a gyerekek esélyt kapnak a felzárkózásra, a pedagógusok a fejlesztésre és fejlődésre is. A magatartási problémák szinte teljesen megszűntek, a diákok nem lógnak a tanítási órákról, a roma és nem roma diákok között pedig összhang alakult ki. A figyelemreméltó eredményekre és a hogyanokra a válasz az, hogy az intézményben négy speciális

tabb az ország többi részéhez képest. A kevésbé képzett munkaerő elhelyezkedési lehetőségei csekélyek,

elsajátítását. Ez az iskola a hejőkeresztúri IV. Béla Körzeti Általános Iskola és Napközi Otthonos Óvoda.

zetű, 52%-a pedig a halmozottan hátrányos gyermek kategóriájába sorolható, sőt 8%-uk állami gondozott tan-

¹ A H2O csapata azért jött létre, hogy népszerűsítsen és elterjesszen egy minden társadalmi csoport gyermekei számára megfelelő nevelési-tanítási programot, ezzel elősegítve az együttműködési készséget és a kommunikációt a különböző szociokulturális alappal rendelkező tanulók között. A módszer segítségével jelentős változás következhet be a diákok tanulmányi eredményeiben.

módszert alkalmaznak, amelyek segítségével mindezek megvalósulhattak. Mind-ezen módszerek közül kiemelkedik a KIP program, amely szinte a legnagyobb szeletet teszi ki a segítő módszerek közül.

Komplex Instrukciós Program

A KIP, vagyis Komplex Instrukciós Program, egy csoportmunkán alapuló tanítási módszer, amely a tanárok számára lehetővé teszi az osztályon belül, a tanulók tág tudásbeli és kifejező-készségbeli különbségei ellenére a magas szintű munka megszervezését. A módszert az amerikai Stanford egyetemen fejlesztették ki eredetileg a spanyol ajkú diákok felzárkóztatása érdekében, háttérben pedig mintegy húsz év fejlesztő munkája áll. A KIP-et több helyen alkalmazzák már Magyarországon is, az első kipróbálói, a pécsi Ghandi Gimnázium és a hejőkeresztúri általános

pítvány segítségével kaptak lehetőséget annak a program megismerésére, amely napjainkban cigány és nem cigány gyermekek felzárkóztatására egyaránt alkalmas. A módszer magyar viszonyokhoz való adaptálását is neki köszönhetjük, folyama-

nulásban lemaradt és/vagy akadályozott tanulók esélyegyenlőségének megteremtésére és fejlesztésére az osztálytermi munka során. A pedagógiai, szociológiai és pszichológiai szempontból tudatosan felépített nevelési módszer révén a tanulók segítséget kapnak a fejlődéshez a csoportfeladatokon keresztül, emellett pedig képessé teszi alkalmazóit, hogy a hátrányos helyzetű tanulók lecsúszását megakadályozzák, a tehetségek fejlődését pedig serkentésük.

Ezt a módszert a hejőkeresztúri tanórák mintegy egyötödében alkalmazzák. A módszer célja, hogy csoportfoglalkozással és az egyéni fejlesztéssel együttműködési készséget alakítsanak ki a tanulók között a heterogén összetételű (hátrányos helyzetű és nem hátrányos helyzetű) osztályokban. Céljuk, hogy alkalmazkodóképességgel, toleranciával ruházzák fel őket, tanulási motivációt építsenek fel bennük, és felelősségtudatot alakítsanak ki. Minderre gyakorlatias, mindennapi életben alkalmazható tudás megszerzé-

sével és önálló gondolkodásra való neveléssel törekednek a módszert alkalmazó pedagógusok.

Kreatív gondolkodás és érzelmi intelligencia fejlesztése

Rácz Tünde Fatima kulturális antropológus a hejőkeresztúri általános iskolában végzett környezettanulmánya szerint a módszernek számtalan előnyét sorolhatjuk fel. A KIP segítségével hamar felismerhetővé – s így ezzel együtt kezelhetővé is – válnak az osztályon belüli rangsorbeli problémák. Előnyei közé sorolható az is, hogy olyan feladatokat készítenek a diákok számára, melyek az egyéni képességeikhez igazodnak. Fontos megjegyeznünk azt is, hogy a módszer lehetőséget biztosít arra, hogy a felszín alatt rejtőző képességeket kibontakoztathassák, hiszen a tananyag átadása során sokféle, különböző képességet mozgathat meg a gyermekekben.

Nem csupán a fent már

*„Minden olyan tevékenység, amely az erősségekből indul és a gyenge pontok felé halad, kiváló fejlesztő hatással bír.
A Hejőkeresztúri Általános Iskola tanítási modelljének elemei éppen ezt célozzák, ezért olyan sikeres a program.”*

*(Dr. habil. Gyarmathy Éva
MTA Pszichológiai Kutatóintézet
tudományos főmunkatárs)*

iskola után csatlakozott a programhoz többek között Mezőcsát, Tiszaszerdahely, Sellye, Hencida, Magyar-mecske, Celldömölk általános iskolája, valamint a Budapest IX. kerületi Molnár Ferenc Általános Iskola is.

A hejőkeresztúri általános iskola igazgató asszonya, Kovácsné Dr. Nagy Emese volt Magyarországon a módszer úttörője. Ő és pedagógusai 2001-ben egy ala-

tosan és töretlen lelkesedéssel terjeszti, fejleszti és kutatja azóta is az eredetileg stanfordi programot. Konferenciákon és előadásokon népszerűsíti, tanítja és próbálja átadni az ország pedagógusainak a módszert és tudását, hogy azok saját intézményeikben kamatoztathassák azt.

A program több szempont miatt is megfelelően alkalmas a hátrányos helyzetű, ta-

említett alkalmazkodó készséget fejleszti, hanem a problémamegoldó, a kommunikációs és a segítőkészséget is, emellett a kreatív gondolkodást és az érzelmi intelligenciát is fejlődésre készíti a tanulóknban. Ami szintén nagyon lényeges ebben a módszerben, hogy életszerű helyzeteket terem, mellyel egyfajta önállóságot alakít ki a gyerekekben. Ezekben a szituációs gyakorlatokban a frontális hagyományos oktatási formát

révén lehetőséget kapnak a másiktól való tanulásra, vagy annak tanítására, a feladat összekovácsolja az osztályközösséget, segítségnyújtásra és állandó kapcsolattartásra neveli a diákokat. És ami szintén nagyon fontos, hogy megmutatja azt, hogy mindenki értékes valamiben, együtt pedig sokkal több mindenre képesek, mint egyedül. A megoldás és alkotás öröme sikerélményt biztosít számukra, mely motiváltabbakká teszi őket a

teljesen mellőzik a pedagógusok. Egy „KIP-es” matekóra nem egy szabványos, mindannyiunk szeme előtt megjelenő tanóra. A mértékegységek témakörét, nem egyszerűen a száraz, már megszokott módon ismertetik meg a gyerekekkel. Az osztály tanulói 5–6 fős csoportokra oszlanak, és a méter, centiméter vagy liter, deciliter témakörének megértése érdekében például ruhát készítenek a megfelelő mértékegységek meghatározásával, vagy éppen egy recept hozzávalóit mérik ki és készítik össze. Ezzel a módszerrel nemcsak könnyebben megjegyzi és megérti a fiatalok a mértékegységek témáját, de olyan információkat is kapnak, melyeknek a mindennapi életükben is hasznát veszik majd.

Elmondhatjuk, hogy ez a módszer az életre neveli őket a gyakorlatorientált feladataival. Emellett a tanulók a köztük lévő kommunikáció

közös munkára, és ami szintén nagyon fontos, hogy vita és érvelési tapasztalatot is szereznek a módszer révén, amely hasznos lesz életük folyamán.

A felelősség megosztásának elve

A Komplex Instukciós Program több feltétele teszi lehetővé a sikeres munkát. A módszer egyik alapvető elve, hogy a csoportfoglalkozások során különféle, nem rutinszerű feladatokat alkalmaznak, melyek nyitott végűek, eltérő képességek mozgósítására alkalmasak, valamint egyszerre több megoldásuk is lehetséges. Ezen csoportmunkák kialakítására való képesség elsajátítása és a csoportmunka működtetése az osztályban, talán a legnagyobb kihívás a módszerben. A KIP-ben a csoportmunka a felelősség megosztásának elve mentén

működik, vagyis a csoport felelős az egyén teljesítményéért, de az egyén is felelős a csoport, valamint saját teljesítménye iránt is. Az osztályon belüli csoportmunka során több előre meghatározott normát kell követniük a gyerekeknek. Ezeket a normákat az osztályterem falaira függesztik ki, így minden alkalommal emlékeztetve a gyerekeket a csoportmunkájuk alapelveire és annak lényegére:

„Jogod van a csoporton belüli segítségkérésre bárkitől.”

„Kötelességed segíteni bárkinek, aki segítségért fordul hozzád.”

„Segíts másoknak, de ne végezd el helyette a munkát.”

„Mindig fejezd be a feladatod.”

„Munkád végeztével rakj rendet magad után.”

„Teljesítsd a csoportban kijelölt szereped.”

A tanulók a csoportmunka során ideálisan 3-5 fős csoportokban dolgozhatnak, melyben mindenkinek meghatározott szerepe van. A szerepek a különböző csoportmunkák egymást követő láncolatában folyamatosan rotálódnak. A csoportszerepek cserélődése lehetővé teszi a tanulók számára, hogy képességeik sokoldalú fejlesztése megvalósulhasson, valamint a státuszprobléma kezelésére is megoldást nyújt. A csoportfoglalkozások során a szerepek számát mindig a feladat milyensége és a csoport létszáma határozza meg, leggyakoribbak a következő szerepek: kistanár, beszámoló, jegyzetelő, anyagfelelős, rendfelelős. Egy tanuló egy feladatban egyszerre több

szerepet is betölthet, de az is előfordul, hogy további szereptípusok lépnek be a munkába (konfliktuskezelő, időfelelős). A csoportja munkájáért mindenki felelős, a kistanár osztja ki a feladatot a csoportja tagjai között, a jegyzetelő jegyzetel, a feladat megoldását követően pedig a beszámoló előadást tart a feladról és annak elvégzéséről. A különböző feladatokban a szerepek rotálódnak, így mindenki kipróbálhatja magát más és más helyzetekben és felelősségkörben. A szerepek cserélődése alapkövetelmény a feladatok egymást követő sorjában, hiszen így mindenki megtanulhatja a csoporton belül a munka irányítását, a balesetmentes munkavégzést vagy éppen a beszámolást. A szerepek kiemelkedően fontosak, így a gyerekek több olyan dolgot sajátíthatnak el, melyek később igen hasznosak lehetnek számukra, például a munka irányítását vagy a prezentálást. Elősegíti a csoporttagok közötti együttműködés megszilárdítását, a szerepek el-sajátítását, valamint azt is, hogy tisztelet alakuljon ki egymás iránt a diákok között.

A csoporton belüli hierarchia formálására is lehetősége nyílik a pedagógusoknak a KIP segítségével, méghozzá a különböző képességeket megmozgató feladatok révén. A pedagógus fontos feladata lesz a munka során, hogy a tanulóknban tudatosítsa azt, hogy nincs olyan gyermek, aki minden egyes képességében kiváló, és azt, hogy mindenki számára van olyan feladat, amelyet képes egyedül megoldani. Azt is szükséges tudatosítania a tanulóknban, hogy mint csoport, együtt jóval tájékozottabbak, mint ha egyedül vágna neki a feladat megoldásának.

Fontos elv ebben a programban, hogy a pedagógus

szakít a rutin szerinti döntéshozatalával, és reakcióit attól teszi függővé, hogy a szituáció mit igényel. Figyel arra, hogy a csoport a megfelelő úton hajtja-e végre a feladatot, és ha felmerül valamilyen státuszprobléma, az milyen jellegű beavatkozást igényel. A tanártól a KIP elveinek betartása logikus munkaszervezést igényel, hiszen folyamatosan különféle és új feladatokat és módszereket szükséges alkalmaznia, annak érdekében, hogy a diákok megtanuljanak absztrakt módon gondolkodni.

Előnyök – hátrányok

A módszernek azonban a számtalan előnye mellett hátrányai is jelentkezhetnek. Lényeges, hogy ennek a programnak a megfelelő elsajátítása – a későbbi megfelelő munkavégzés érdekében – rengeteg tanulást és gyakorlást igényel a pedagógusi oldalról. Ebből kifolyólag egy óravázlat összeállítása is több időt vesz igénybe, főleg a kezdeti időszakban, mely így sok tanárt eltávolít a módszer kipróbálásától. Az elsajátítása akár hónapokat is igénybe vehet, ami jelentős visszatartó erőt képvisel. A módszer elterjedését az is nehezíti, hogy a pedagógusoknak a megfelelő megvalósítás érdekében folyamatosan továbbképzéseken kell részt venniük, a tanulás mellett pedig még megfelelően működő együttműködés is szükséges a pedagógus kollégák között.

A gyerekek oldalról hátrányként jelentkezett, hogy ez a fajta módszer és maga a csoportmunka megbonthatja az osztály fegyelmét, a nagy zajban pedig a feladatra való koncentráció sokkal nehezebbé válik. Rácz környezet-tanulmányában a gyerekek beszámolóit szerint sok eset-

ben fontos, hogy egyedül tudjanak dolgozni, és volt olyan eset is, amikor azt mondták, hogy a csoportmunka sokszor zavarja a munkájukat.

alkalmassá teszi a feladatban való közreműködésre és annak sikeres megoldására. Az e módszerben végzett csoportmunkában a tanárnak nem kell beavatkoznia a ta-

módszert, hogy minden egyénre külön figyelmet fordítva, egy abszolút gyermekorientált programot kapjanak. Arra törekszenek, hogy kiemeljék és erősítsék

Fotók: LD archívum

Kovácsné Dr. Nagy Emese, mint munkáltató későbbi munkatársai felvétele során is fontosnak tartotta a KIP egyik alapelvét, a csapatmunkát. Az alkalmazottjai felvételénél elsődleges volt nála, hogy tudjon az illető csapatban együttműködve dolgozni, emellett a kommunikációt és a szakmai tudást sorolta fel elengedhetetlen hozzálátóként. A módszer alkalmazásához valóban elengedhetetlenek a hejőkeresztúri általános iskola igazgatóasszonyának szempontjai, hiszen az osztálymunkában egy újfajta pedagógus szerep elsajátítása, pedagógiai szemléletváltás szükséges, valamint bevezetése és alkalmazása folyamatos szakértői ellenőrzést kíván meg.

A KIP-ben a tanár célja az, hogy a közös munka során az egyenrangú munkavégzésre minden diák megkapja a lehetőséget, valamint, hogy tudatosítsa a tanulóknak, hogy mindannyiukban megvan a képesség, mely

nulók munkájába, ezt az együttműködési normák elsajátítása révén átruhazza diákjaira. A KIP módszer lehetővé teszi a gyerekeknek, hogy saját maguk végezzék el a tanár feladatainak egy részét, segítségért pedig ritkán fordulnak a pedagógushoz, hiszen egymás között nyíltan megbeszélhetik a problémát. A csoportmunka során a gyerekek teljesen új szerepkörben találják magukat ez által: kérdeznak, előadnak, elsimítják a konfliktusokat, valamint beszerzik a munka anyagát is.

Gyakorlatorientált módszer

Rácz Tünde Fatima környezet-tanulmányában következtetésként vonja le, hogy a hejőkeresztúri iskola jó úton halad a módszer alkalmazásával, annak segítségével a gyerekek különbözőségére hívják fel a figyelmet, próbálják azokat finomítani, és folyamatosan úgy alakítani a

pozitív képességeiket és kezeljék gyengeségeiket. Egy ilyen gyakorlatorientált módszer segítségével – mint a KIP –, az életre nevelésre törekszenek, melyről sok intézmény példát vehetne. Esély nyílik ennek révén olyan generációk felnevelésére, akik könnyebben kommunikálnak egymással és a korai együttműködésnek köszönhetően jobban tisztelik a másikat, valamint a közös gondolkodásra való képesség is a tarsolyukban lesz. A KIP módszer sikerélményt, motivációt ad a gyerekeknek, pozitív önbecsülést és tanulmányi előrehaladást eredményez életükben. Kovácsné Dr. Nagy Emese adaptációjának továbbvitele fontos feladat, mely a gyerekek sikere mellett sok hasznot, jót és előnyt hozhat a jövőben. Egy eredményesen együttműködő, több önbecsüléssel és sikerélménnyel rendelkező társadalmat.

Összeállította: Bakai Réka

Emberök között – *Molnár Zoltán fotókiállítása*

Február 15-én nyílt meg *Molnár Zoltán* fotóművész *Emberök között /Franciaország, 2010/* című kiállítása a XII. kerületi Nyitott Műhely Galériában.

Molnár Zoltán képein a Romániából és Bulgáriából jött cigány bevándorlók kerülnek fókuszba. A fotókat ideiglenes roma telepeken, a nagyvárosok peremén, aluljárókban készítette. A fotós párizsi ösztöndíjasként nemcsak a párizsi utcákat fotózta, az aluljárók szegényeinél ugyanúgy jelen volt, mint a normandiai halászkönnél és St. Marie-de-la Merben, ahol a cigány Madonnát ünneplik.

A megnyitón *Fluidian aka Emil Gherasim* zeneszerző közreműködött.

A kiállítás megtekinthető

2013. február 16-tól március 18-ig, naponta 16–24 óra között.

Helyszín:

Nyitott Műhely Galéria: 1123 Budapest, Ráth György u. 4.

Snétberger Zenei Tehetség Központ

2013. március 30-án 17.00-21.00 óra között Veszprémben a Pannon Egyetem Aulájában kerül megrendezésre a Snétberger Zenei Tehetség Központ 2012/2013. évfolyamának évváró koncertje.

Fellépnek: a Snétberger Zenei Tehetség Központ 2. évfolyamának hallgatói.

Közreműködnek: *Snétberger Ferenc* és a központ oktatói, *László Attila, Oláh Tzumo Árpád, Rozsnyói Péter, Barcza Horváth József, Lamm*

Dávid, Bacsó Kristóf, Toni Snétberger, ifj. Balázs János, Lakatos György.

A koncert bevételét a Snétberger Zenei Tehetség Központ diákjainak tá-

moatására fordítjuk. Belépő 1000 Ft. Támogatói jegy: 2500–5000 Ft. A jegyek a helyszínen, valamint elővételben a Pannon Egyetem Közművelődési Titkárságán, a Petőfi Színház Jegyirodájában és a VeszprémFest Óváros tér 22. alatti irodájában kaphatók.

Szeretettel hívunk és várunk minden kedves érdeklődőt, támogatót!

H - 8227 Felsőörs, Hóvirág u. 28.

Tel.: +36 87 799 004

Fax.: +36 87 799 009

info@snetbergerkozpont.hu

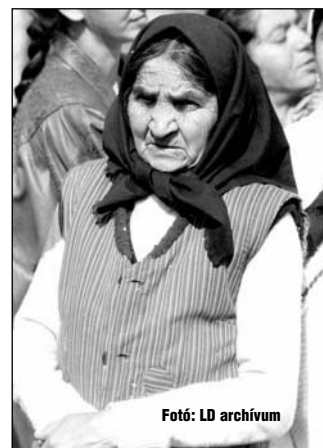
Cigányarcok

Cigányarcok: arcokban a sorsok címmel nyílt plakátfotó kiállítás február 26-án Nyírszölösben.

Az Arany János Gimnázium és Általános Iskola Diákothon és Gyermekek Átmeneti Otthona, Szőlőskerti Angol Kéttan nyelvű Tagintézmény adott otthont annak a kiállításnak, amit a „Romano Trajo” nevű,

Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület szervezett.

A megnyitón *Jászai Menyhért*, a város alpolgármestere hangsúlyozta: „amikor látom ezeket az arcokat, és ezeket a sorsokat, nem kell közvetítés, hogy találkozzak az egész világgal – ehhez az élményhez gratulálok az alkotónak, kiállítónak.”

Váci Roma Kulturális Napok 2013

A Váci Tavaszi fesztivállal szinte azonos időben zajlanak a Váci Roma Kulturális Napok a Madách Imre Művelődési Központban. Filmvetítések, kiállítás, családi nap, táncház, gasztronómiai bemutató, roma étel-italköstölő várja az érdeklődőket. A programsorozat záró eseménye Szakcsi Lakatos Béla és zenekara Gipsy Jazz koncertje lesz.

ROMA FILMNAPOK

2013. március 4. 18 óra

MACSKA-JAJ

Színes, magyarul beszélő, jugoszláv–francia–német filmszatíra, 127 perc

Rendező: Emir Kusturica

Szereplők: Bajram Severdzan (Matko Destanov), Florijan Ajdini (Zare Destanov)

Grga Pitic, a cigány keresztapa és szemétdombkirály és Zarije, egy cementüzem büszke tulajdonosa, régi jó barátok, bár vagy 25 éve nem találkoztak. A már nyolcvanas éveiket taposó, betegségekkel küszködő két zsvány kölcsönös tiszteletben élt át együtt bűnt és bűnhődést.

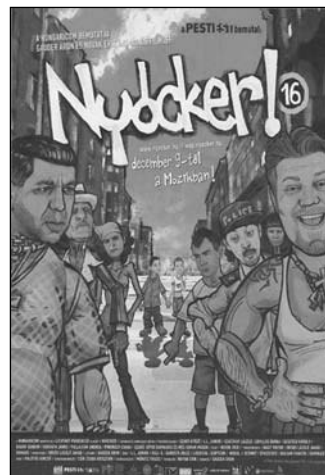
2013. március 11. 18 óra

NYÓCKER

Színes, magyar animációs film, 90 perc, 2004

Rendező: Gauder Áron.

Szereplők: Badár Sándor (Badár főtörzs hangja), L.L. Junior (Lakatos Ricsi hangja), Szabó Győző (Csorba Karesz hangja), Pindroch Csaba (Béluska hangja)

A budapesti dzsungel mélyén, a nyolcadik kerületben egy csapat gyerek, cigányok, magyarok, egy kínai és egy arab arra szövetkezik, hogy a lehető leggyorsabban rengeteg pénzt állítson elő. A kölykök egy zseniális ötlet segítségével visszarepülnek az időben, és a földtörténet őskorában olajat fakasztanak a leölt mamutok hullaiból.

2013. március 18. 18 óra

CSAK A SZÉL

Színes, magyarul beszélő, magyar–német–francia filmdráma, angol felirattal 86 perc, 2011

Rendező: Fliegauf Benedek

Szereplők: Toldi Katalin (Mari), Lendvai Gyöngyi (Anna), Sárkány Lajos (Rió)

A kritikusok is jól fogadták, végül a zsűri is nagydíjjal jutalmazta Fliegauf Ben-ce Csak a szél című alkotását a berlini filmfesztiválon. A Berlinale második legnagyságosabb díjával elismert film a 2008–2009-es magyarországi romagyilkosságok hatására született, amatőr színészekkel. „Nem az a jellemző Magyarországon, hogy embereket csak úgy lelőnek – nyilatkozta a díjátadó után Fliegauf. Nem szeretnék bekapcsolódni a politikai játszmákba. Ez a film művészi reflexió a történelekről, nem pedig politikai állásfoglalás.”

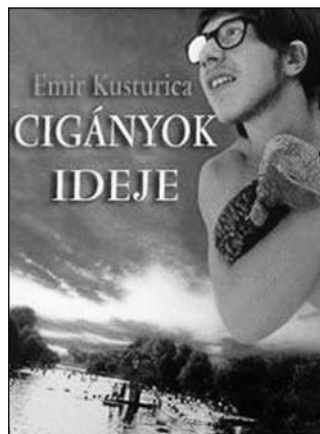
2013. március 25. 18 óra

A CIGÁNYOK IDEJE

Színes, magyarul beszélő, angol–olasz–jugoszláv filmdráma, 106 perc, 1989

Rendező: Emir Kusturica

Szereplők: Davor Dujmovic (Perhan), Bora Todorovic (Ahmed), Ljubica Adzovic (Nagymama)

Szegénységben, nyomorban tengődnek a cigányok Szarajevó környékén. Az egyetlen lehetőség a felemelkedésre a külföldi munkavállalás. Csillogó autóján hazalátogat az Olaszországba szakadt Ahmed. Pénzt, támaszt és segítséget ígér az ifjú, különleges képességekkel megáldott Perhannak, ha vele tart.

Romakép Műhely a DocuArt Filmművészeti Központban

Idén harmadik alkalommal került megrendezésre a Romakép Műhely közösségi filmklub, mely a roma kultúra különböző aspektusait járja körül az antropológiai képértelmezés módszerével művészek, társadalomkutatók, filmes szakemberek, egyetemi hallgatók részvételével.

A 12 alkalomból álló programsorozat február 13-tól indult, és heti rendszerességgel szerdánként kerül megrendezésre 18 órai kezdettel a DocuArt Filmművészeti Központban. A 2013-as program az emlékezet és az identitás fogalmai köré épül majd.

„Az idei Romakép Műhely programját a tavalyival nagyrészt megegyező közösség szervezi és bonyolítja le. 2011-ben a romák ábrázolásánál alkalmazott dokumentumfilmes megközelítéseket elemeztük, 2012-ben pedig a filmek és a vendégek kiválasztásának kulcsfogalma a látathatóság volt, amelyen az identitás feletti kontroll visszaszerzésének lehetséges módjait értettük. 2013-ban is hasonló szempontok szerint válogattuk ki a látnivalókat, szerveztük a kapcsolódó beszélgetéseket. Most azonban a hangsúly a rendszerváltás utáni időszak roma kulturális, művészi, politikai teljesítményein van. Mozgóképeinken és vendégeink között szerepelnek azon generáció tagjai, akik meghatározó alakjai, élvezői vagy esetleg elszenvedői voltak a demokratikus átalakulásnak. Igyekszünk a kortárs művészeti produktumokon keresztül megvizsgálni az eredményeket, a folytatás lehetőségeit.” – ismertette a Romakép Műhely koncepcióját **Pócsik Andrea**, a filmklub vezetője.

A közösségi filmklub a DocuArt és az ELTE MMI Média Tanszék közös rendezvénye. A programot az ERSTE Stiftung és a WUS Austria támogatta.

Részletes program:
www.romakepmuhely.hu,
www.docuart.hu

Helyszín:

DocuArt Filmművészeti Központ,
Budapest, IX. Ráday u. 18. – Erkel u. 15.
(bejárat az Erkel utca felől)

E-mail: info@docuart.hu

Belépő:

Teljes árú jegy: 600 Ft
Diák jegy: 450 Ft
Bérletár: 6600 Ft/4950 Ft
Felező bérlet (6 alkalom): 3000 Ft/2250 Ft

2013.03.06. szerda 18:00 óra

„SZÉGYENTELÉN SZÁZADOK”

Lojkó Lakatos József: Elfelejtett holtak (1981)
Jancsó Miklós: Megöltétek ártatlan családomat (1994)
Bársony Kata: Kitaszítottak (2011)
Vendégek: Bársony Katalin filmrendező,
Kékesi Zoltán egyetemi tanár,
Zombory Máté szociológus
Moderátor: Bódi Lóránt (ELTE-Atelier),
Szász Anna (ELTE TÁTK)

2013.03.13. szerda 18:00 óra

„DECOLORES”

Kőszegi Edit – Szuhay Péter: Decolores (2004)
Szabó Szonja: Ammen (2011)
Vendégek: Szuhay Péter antropológus
Moderátor: Horváth Luca (PPKE, BBE)

2013.03.20. szerda 18:00 óra

SZÍNHÁZAS ROMAKÉP

Kékesi Attila – Nyári Oszkár: A kor szelleme (1998)

Balogh Rodrigó – Illés Márton – Maly Róbert:

Tollfosztás (2012)

Vendégek: Balogh Rodrigó színész, rendező,

Nyári Oszkár színész, rendező

Moderátor: Oláh Norbert (KME)

2013.04.03. szerda 18:00 óra

SZÍNHÁZ ÉS TÁRSADALMI AKCIÓ

Dráma drom (drámaprogram roma és nem roma fiataloknak)

A hiányzó padtárs (részvételi színház középiskolásoknak)

Vendégek: Bangó Roland, Kovács Richárd (Cafu),

Oláh Edit és Varga Attila a részvételi színház előadói,

Obláth Márton szociológus,

Takács Gábor színházi szakember

Moderátor: Szilágyi Sára (ELTE TÁTK)

2013.04.10. szerda 18:00 óra

„I AM A ROMA WOMAN”

Romédia Alapítvány kampányfilmjei

Kőszegi Edit: Menekülés a szerelembe (2006)

„Eat Love Budapest” c. projekt videója

Moderátor: Juhász Anna (KME)

2013.04.17. szerda 18:00 óra –

„SZEMÉTÁLMOK”

Czabán György – Pálos György: Tiszta fekete (1996)

Oláh Lehel: Gubera (2004)

Videók a „Szemétálmok” c. projektről

Vendégek: Czabán György filmrendező,

Illés Márton dramaturg

Moderátor: Oláh Norbert (KME)

2013.04.24. szerda 18:00 óra

EGY KULTUSZFILM EMLÉKEZETE

Részletek Mihályfy Sándor: Átok és szerelem (1985)

c. filmjéből és amatőrszínházas feldolgozásaiból

Vendégeink: Bangó Margit nótaénekes,

Fátyol Tivadar zeneszerző

Moderátor: Farkas Clara (ELTE MMI)

2013.05.08. szerda 18:00 óra

„ROMA IMAGE STUDIO”

Összeállítás André Raatzsch fotóarchívumából

és multimédiális alkotásaiból

Vendégünk: André Raatzsch képzőművész

Moderátor: Juhász Anna (MKE)

2013.05.15. szerda 18:00 óra

ROMÁK VILÁGSZERTE: „A ZENE FELEMEL”

Összeállítás zenei dokumentumfilmekből

és a Snétberger Zenei Tehetség Központ videóiból

Vendégeink: Snétberger Zenei Tehetség Központ diákjai

és tanárai

Moderátor: Pócsik Andrea (ELTE MMI, PPKE)

Szervezők: Bódi Lóránt, Farkas Clara, Horváth Luca,

Juhász Anna, Kerényi Máté, Oláh Norbert, Péli Sarolta,

Pócsik Andrea, Szász Anna, Szilágyi Sára

Fotók: LD archívum

Üdvözlési formák két oláh cigány közösségben (1. rész)

Hazánkban a cigányság legnagyobb kétnyelvű csoportja a cigányul és magyarul beszélő népesség. Az oláh cigány nyelvjárás két aldialektusát beszélők két üdvözlési formáit szeretném ismertetni, mint az egyén és közösség kapcsolatát és a csoport azonosságtudatát jelképező cselekedeteket.

A csoportok társadalmi-történeti háttere, mai életkörülményei

A cigányok évszázadokig ahhoz a réteghez tartoztak, amelyek az osztálytársadalmi tevékenységhez perifériusan kapcsolódtak, a munkamegosztás keretében csak kisegítő – általában szolgáltató vagy idényjellegű – tevékenységre volt lehetőségük. Az oláh cigányok némely csoportjainak sikerült olyan foglalkozásokra specializálódniuk, melyek biztos tőkehalmozást tettek le-

lönülve, igen jó körülmények között élnek. A férfiak önálló iparosok vagy kereskedők, soknak közülük – természetesen a fiataloknak – középfokú végzettségük van. Foglalkozásuk révén gyakran kerülnek kapcsolatba nem cigányokkal és ezt a kapcsolatot általában az egyenrangúság jellemzi. Az oláh cigányok másik csoportjának (másári) letelepedésére később, általában csoportosan és falvakban került sor. A vándoriparosok munkája iránti igény csökkenése, majd a mezőgazdasági munkaalkalmak meg-

élnek. A falu lakosságával igen kevés a kapcsolatuk, annál szorosabb más településen élő rokonaikkal. A zárt közösségekben a gyermekek csak anyanyelvüket sajátítják el, az iskolában ismerik meg a magyar nyelvet.

A szocializáció szerepe az üdvözlési formák elsajátításában

Az eltérő életkörülmények ellenére mindkét csoportban erős identitástudat tapasztalható, aminek kialakulása már gyermekkorban érezhető. A csoporthoz tartozást tudatosításának egyik módja a csoport hagyományos üdvözlési formáinak elsajátítása a gyermekkel. Az asszony a házasságkötés után mindkét csoportban a férfi családjába kerül, gyermekei ennek a családnak a viselkedési szokásait ismerik meg. Ahogy beszélni kezd a gyermek, a szülők elkezdik tanítani a köszönési formákat. 6 éves korától elvárják, 10 éves korától megkövetelik tőle a helyzetnek megfelelő üdvözlési formák alkalmazását. A közösségen belül a szülők kedvezőtlen megítélését eredményezi, ha a gyermek nem az elvárásoknak megfelelően viselkedik.

A csoporton belüli státusz

A vizsgált cigány közösségek rokoni alapon szerveződtek, kapcsolataik és rokonaik más településeken élő csoportjaival a legszorosabbak. Mint minden csoporton belül, a rokonsági csoportban is minden csoporttag rendelkezik egy meghatározott státusszal, ennek megfelelő magatartást, szerepet várnak el tőle, a csoport normáinak megfelelően.

A köszönés rendjét a csoporton belül a csoportbeli státusz határozza meg. Az a szabály, hogy a tekintélyesebb személyt megilleti a tiszteletadás a köszönéssel is. A gyermekek mindenkinek előre köszönnek, a nők pedig a férfiaknak és az idősebb nőknek. A meny és a vő előre köszön apósának, anyósának.

Azonos korú férfiak esetében a tekintélyesebbet kell előre köszönteni. A férfiak tekintélyét több dolog is meghatározhatja: valamilyen híres, tekintélyes családból való származásuk, munkájuk, sikeres üzleteik, jó beszédképességük, régebben verekedő hírük stb.

Az egyén és a közösség tagjainak értékelése természetesen eltérhet a tekint-

hetővé. Ezek kereskedelmi lehetőségük miatt nagyobb központokban telepedtek le a második világháborút megelőző időszakban. Napjainkban családonként elkü-

szűnése a férfiak ipari munkavállalást eredményezte. Az 1960-as évektől megkezdődött telepeik felszámolása, azonban zömmel ma is a falvak végén, elkülönülten

lyesség megítélésében. Ha férfi úgy éli meg, hogy nem kapta meg a neki járó tiszteletet valakitől, a jövőben elkerüli a vele való találkozást. Ugyancsak kerülnek a találkozást a haragosok, mivel így nem kell egymásnak köszönniük. Ha nők sértik meg a köszönésre vonatkozó normákat, a közösség véleménye a rokonsági fok függvényében változik. Ha a meny nem köszön apósának vagy anyósának, ezt férje tudomására hozzák, aki meg is verheti mulasztása miatt. Ha a nem köszönő asszony távoli rokon vagy ismerős, a férfi tréfásan figyelmezteti azzal, hogy előre köszön, vagy csak megjegyzi magának, hogy nem ismeri az illetet. Társaságban a férfi tekintélyében csorbitását jelenti, ha nem köszönnek neki, ezért rendre utasítja a mulasztó asszonyt. Az asszonyok csoporton belüli alárendelt helyzetét mutatja, hogy hagyományosan még házas férfiak is előre köszönnek.

Mindkét csoportban kiemelkedő jelentősége van az ünnepi alkalmak kötött szövegű üdvözlő formáinak. Az érintett családok közti kapcsolatot végleges megszakítását is eredményezheti ilyen alkalmakkor a hagyományostól eltérő üdvözlési forma. Az elmaradt tiszteletadás – különösen az egész közösség előtt – olyan sérelem, amely lehetetlenné teszi a sértő féllel való további kapcsolatot.

Az üdvözlési alkalmak, formák és a hozzájuk kapcsolódó nonverbális viselkedés

A különböző üdvözlési formák leírását az üdvözlési alkalmak köré csoportosítottam. Minden esetben feltüntettem a különbségeket az üdvözlési formák alakjában,

a hozzájuk kapcsolódó nonverbális viselkedésében illetve, az üdvözlési alkalmak leírásában a két vizsgált csoportnál. Egy háztartásban élők találkozásakor a köszönésnek nincs meghatározott rendje, hasonló a nem cigányok körében tapasztaltakkal. Kivétel a meny és a vő, akikkel szemben szigorú követelmény apósuk és anyósuk köszöntése.

A napszakok szerinti köszönési formák a következők:

Első köszönés:

Bahhtali detehara! (lovári)

– Szerencsés jó reggelt!

Dobro-j tu/tume! (másári)

– Minden jót neked/nektek!

Napközbeni köszönések, mindkét csoportnál:

Laso-j tyo gyesz!

Laso-j tumaro gyesz!

– Jó napot neked/nektek!

Esti köszönés:

Te del tu/tume o Del lasi ratyi!

– Adjón az Isten neked/nektek jó éjszakát!

Lasi ratyi te del o Del! (lovári)

– Adjón az Isten jó éjszakát!

Mindkét csoportban azonos válaszok:

Naisz! – Köszönöm!

Naisz tuke/tumenge!

– Köszönöm neked/nektek!

Eltérő válaszok a két csoportban a napszakok szerinti köszönési formáknál:

Te del o Del! (lovári)

– Adjón az Isten!

Te del o Del vi tu/tume! (másári)

– Adjón az Isten neked/nektek is!

Egymással közelebbi kapcsolatban állók között általános köszönési formák a csoportban napszaktól függetlenül:

T'avesz bahhtalo/bahhtalyi!

– Legyél szerencsés!

T'aven bahhtale!

– Legyetek szerencsések!

Válasz:

T'avesz vi tu! – Légy te is!

T'aven vi tume!

– Legyetek ti is!

Mindennapos találkozások esetében a köszöntést nem kíséri mozdulat, az arc mimikája fejezi ki az egy-

mást üdvözlők közti kapcsolatot, érzelmeiket egymás iránt. Ha olyanok találkoznak, akik rég nem látták egymást és közeli rokoni vagy baráti kapcsolatban vannak, már messziről karjuk felemelésével üdvözlik egymást, majd kézfogással, rokonok esetén összecsohlózással fejezik ki érzelmeiket. Az eddig tárgyalt köszönési formák egyének közti kapcsolatokat tükröznek, a köszönő és a köszönést fogadó személy szempontjából. Másrészt ezek a köszönési formák, a közösséghez tartozást is tudatosítják azaz, hogy mindig a közösség nyelvén hangzanak el, és tapasztalatom szerint a közösséghez tartozónak vélt idegeneket is ugyanúgy köszöntik. Az üdvözlési formák csoportjában az érkezéshez és távozáshoz valamint az együttlét során az énekléshez, táncoláshoz és ivási szokásokhoz fűződő köszöntések tartoznak.

Bódi Zsuzsanna

*Cigány néprajzi tanulmányok
Magyar Néprajzi Társaság, Bp.
(2003) 104-109. o.*

(folytatjuk)

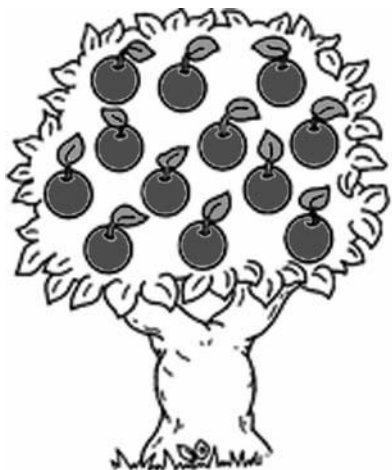
Szögkirály (3. rész)

Sáfár Sándor gyűjtése

Mikor a király elaludt, a királyné titokban leosont az istállóba a szolgálhoz. Mit beszéltek, sugdolóztak, mit nem, elég az hozzá, a királyné azonnal az almafához szaladt, körülkapálgatta, száraz leveleit leszedegette, gyönyörű szépen kidíszítette.

Mikor reggel felkelt a király, kinéz az ablakon, látja az almafát kidíszítve.

Mégiscsak szeret engem ez az asszony – gondolta magában –, hogy olyan szépen kidíszítette a fát!

Majd lement az istállóba a szolgálhoz és most kétszerte olyan vastag vasgerendát adott neki, mint először, fafűrész is, és megparancsolta, ne adjon sem enni, sem inni a lovaknak, hanem üsse-verje őket a vasgerendával, aztán a vasgerendát a fafűrészszel fűrészelve ketté.

Azzal Szögkirály elment hazulról.

A királyné alig várta, hogy elmenjen. Még csak reggel volt, de már hívta fel a szolgát. Már früstök is várta. Együtt früstököltek, beszélgettek. A szolgál megint kioktatta a királyasszonyt:

– Úgy cselekedjél, hogy amikor a király hazajön, téged az almafánál találjon! Nagyon örülj neki, mikor hazajön, járd körül a fát, ölelgesd, csókolgasd, mondd neki, hogy már nagyon boldog vagy.

A királyfi ezután lement az istállóba, a lovakat megetette, megittatta (nem is kell, mondom, hogy a gerendákat megint összevágta). Azt mondja később a legkisebb ló neki:

– Nehogy azt hidd, kedves gazdánk, hogy Szögkirály ereje az almafában van! Mi tudjuk, hol az ő ereje! Van neki valahol a palotájában egy galambja, annak a zúzájában van egy darázs. Aki azt a galambot megöli, zúzájából a darazsat kiveszi és lenyeli, abba Szögkirály minden ereje belésszáll, Szögkirály pedig összeroskad, erejét veszti. De te csak mondd a királynénak, hogy örüljön, mert később Szögkirály úgyis mindent bevall neki, még azt is, hogy hol tartja azt a galambot elzárva.

Mikor hazajön a király, s az asszonyt lopva lesi, hát látja, hogy kivitt magának egy fotelt az almafa alá, és ott örvendezik, énekel.

„Csakugyan szeret engem ez az asszony – gondolja magában. – Milyen hűségesen őrizgeti ezt a fát!”

Nem szólt semmit, hanem azonnal a szolgálhoz sietett, hogy megnézzé, milyen munkát végzett. Látja, hogy a vasrudak össze vannak tördelve, a lovak pedig úgy nyöszörögnek kínjukban, mintha mindjárt ki akarnák adni párójukat.

Megdicsérte a szolgát, aztán ment vissza a királynéhez, mintha keresné, mintha nem is látta volna, hogy a fa alatt szórakozik.

– Hol vagy, kedves feleségem? – kiabál utána a kertben.

– Itt vagyok, édes uram, gyere ide az almafához!

Mikor a király odaért, felesége összevissza ölelgeti, csókolgatja, és azt mondja neki:

– Még azt kérdezed, miért vagyok itt, drága jó uram? Őrzöm az erődöt, a tudományodat, a szépségedet!

– Látod, milyen könnyen bolonddá lehet tenni egy asszonyt?! – kacagja el magát Szögkirály.

– Hát azt hiszed, az almafában van az én erőm?

– Hát nem? Nem abban van?

– De nem ám!

– Hát akkor mért teszel engem bolonddá? Most már látom valóban, hogy nem szeretsz! – mondja a királyné, s elkezd keservesen sírni.

– Ne sírj, mert igazán megmondom, hol van az erőm! A kemencében.

Ahogy ezt a királyné hallja, azonnal odaszalad a kemencéhez, lesepregeti, frissen meszeli. Nézi a király, mit csinál a felesége. Azt mondja neki:

– Hagyd abba most ezt, inkább vacsorát adjál!

– Ó, édes, drága jó uram! Nekem ez az első, nem a vacsora.

Mit volt mit tennie, kénytelen volt megvárni, míg az asszony rendbe hozza, kidíszíti a kemencét. Csak azután mentek be vacsorázni. Vacsora közben azt mondja a király:

– Hallod, asszony, olyan szolgálra akadtunk, hogy ő már nekünk meg is marad, még akkor is, ha letölti a három napot.

– Minek nekünk ez a szolgál? – kérdi a királyné, hogy észre ne vegye a király, mi van a bokor mögött. Fizesd ki, és engedd útjára!

Felkel reggel a király, egyenest az istállóba megy. Most már háromszorta vastagabb vasrudat adott a szolgának, mint legelőször, mellé a fafűrész is, és ugyanazt parancsolta, amit az előtte való napokon.

Azután felszedelőzködött, hogy elmenjen hazulról, s közben látja, hogy az asszony még akkor is a kemencével bajol. Nagyon örült neki, hogy a felesége ennyire szereti.

Hogyha a felesége csakugyan ennyire szereti, miért kell akkor neki titkolóznia? – kérdezte magában útközben. S elhatározta, hogy ha hazaér, megmondja a valóságot.

A királyné otthon az alatt így-úgy, tovább szórakozott a királyfival. Mikor jön haza este Szögkirály, látja, hogy felesége a kemencét még mindig bokrétáztatja.

„Szegény asszony – gondolja ma-

gában, valósággal csókolgatja, babusgatja azt a kemencét!”

Örömeiben le se ment a szolgálhoz, hanem megölelte a feleségét, s azt mondta neki:

– Jaj, de buta vagy, édes feleségem! Gyere utánam!

Azzal a kulcsok közül kiválasztotta a tizenkettediket, s benyitott a tizenkettedik szobába. Odavezeti feleségét egyenest egy szép aranykalitkához.

– No, kedves feleségem, látod ezt a galambot?

– Látom.

– Ennek a galambnak a zúzájában van egy darázs. Ebben a darázsban van az én erőm. De ha ezt megmondod valakinek, haláluk halálával halsz

meg! Mert aki ezt a galambot megölné, zúzájából a darazsat kivenné és lenyelné, minden erőm belé költözne!

Mikor az asszony ezt hallotta, fogta a kalitkát, leporolgatta, lepucolgatta, s az után elkezdett sími, hogy miért teszi őt az ura ennyire bolonddá.

Reggel, mikor felkeltek, a király kiadta a parancsot a szolgának úgy, mint az előző napokban, azután elment hazulról.

A szolga úgy, mint eddig, szépen megetetett, megitatott.

A királyné alig várta, hogy az ura elmenjen, felhívatta a fiút, s boldogan mondta:

– No, most már tudom, hol van az uram ereje! Ha akarod, te is megláthatod.

Azzal átadta neki a tizenkettedik szoba kulcsát.

A királyfi azonnal kinyitotta a szobát, megfogta a galambot, zúzájából kivette a darazsat, s lenyelte. Abban a pillanatban olyan erős lett, hogy a föld besüppedt alatta, ahogy lépett.

Szögkirály csak este tíz órára ért haza: olyan erőtlén lett, hogy alig bírt járni. De már akkorra a három ló három gyönyörű szép tündérlánnyá változott!

– Jó estét, édes feleségem – köszöntött be keserűen Szögkirály, mikor megérkezett.

– Tudhattam volna, hogy ezt tesztetik velem, mert azt a munkát, amit a szolgára bíztam, még senki sem tudta végrehajtani. Most már azt is tudom, hogy a szolga nem más, mint öcsémnek a fia! Most már mindegy. Itt van a fülemben ez a pálcá. Vegyék ki, és ütögesseék meg vele azokat a sírköveket, melyek a kertben és a határokon vannak. Azok mind élő emberek voltak, és a pálcá ütéseire megelevenednek. A másik fülemben is van egy pálcá. Vegyék ki, és ha azzal a pálcával a kastély négy sarkát megütöd, egy alma lesz belőle. Add oda az öcsém fiának ezt az almát, s mondd meg neki, hogy vigye vissza az öcsémnek, amit tőle elragadtam. Engem, ha gonosz voltam is, hagyjatok élni, és teljesítsétek utolsó kívánságomat, hogy még egyszer az életben beszélgethessek az öcsémmel!

Úgy is lett minden, ahogy Szögkirály mondta. Kivették füléből a pálcát, a köveket megvergették. Felébredtek a népek, szaladoztak erre-arra, ki merre tudott, keresték az utat hazafelé.

Akkor a királyfi megparancsolta, hogy terítsenek hétszemélyes asztalt. Felhívatta a három leányt is. Körülültek az asztalt, együtt vacsoráztak a király, királyné, szakácsné, a három leány. A királyfi már úgy volt felöltözve, ahogy királyoknak dukál.

Vacsora után kivette Szögkirály füléből a másik pálcát, megütötte vele a kastély négy sarkát, s az tüstént almává változott. A királyfi az almát betette a zsebébe, és ment vissza egyenest a lovához. Leakasztotta a gallyról a kantárt, felrakta a lóra.

– No, kedves lovam, most már mindent végrehajtottunk! Köszönöm szolgálataidat, a jutalmat majd otthon megkapod, mehetünk vissza édesapámhoz!

Hamarosan meg is érkeztek a palotához.

– Megjöttem, édesapám! – köszöntötte boldogan a királyfi az öreg királyt.

Volt nagy öröm otthon! De mit tagadjam, nagy változás is történt, mialatt a királyfi távol volt. Született neki két öccse. No, ez öröm. De szomorúság is történt távolléte alatt, mert meghalt az édesanyja. Ezen bizony sokáig elbúslakodtak, de változtatni a dolgon már nem lehetett. Azt mondja a királyfi édesapjának:

– Édesapám, gyerünk ki a rózsáskertbe!

Mikor kiértek, elővette a pálcát, megütötte az almának a négy oldalát, s abban a pillanatban ott termett előtte Szögkirály kastélya.

– Ez a kastély most már a tied, édesapám!

Azzal elővette a rézgallyat, amit a rézerdőben tört le, azután az ezüstgallyat, amit az ezüsterdőben tört le, azután az aranygallyat, amit az aranyerdőben tört le, s odaadta édesapjának.

– Édesapám, most már tied a rézerdő, az ezüsterdő és az aranyerdő is!

Édesapja meghatottságában csak a szemét törölgette.

Akkor megszólalt a királyfi:

– Édesapám, szeretnéd-e meglátni a bátyádat, ha még oly gonoszul bánt is veled?

– Mi tagadás, fiam, még mindig haragszom, de azért örülnék, ha láthatnám: vajon milyen lehet abban a nagy gazdagságban?

Akkor a királyfi karon fogta édesapját, és bevezette a kastélyba. Ott ültek az asztalnál Szögkirályék ugyanúgy, mint abban a pillanatban, mikor almává varázsolta a kastélyt. A két testvér egymásra ismert, és Szögkirálynak megbocsátott az öccse. De minek szaporítsam a szót? A királyfi feleségül vette a legkisebb lányt, aki Szögkirálynál ló volt, a másik két tündérlányt két öccsének adta, a királynét pedig az édesapjának. Az öreg, erőtlén és magatehetetlen Szögkirályt pedig úgy tartották már csak, mint valami kisgyermeket. Megvolt a nagy lagzi, mink is ott voltunk, ettünk-ittunk, jóllaktunk, hazagyüttünk, ők ott maradtak, és még ma is élnek, ha meg nem haltak.

– vége –

Kashtengo kinari Cino Kalman kraj

Sáfár Sándoreske thaj Wuscher Annake kidipe – 1. kotor

Jekhar sas kaj nas, sas jekh kraj. Kade busholas hoj Kashtengo kinari Cino Kalman. Anda kodi busholas kade, ke ande peski luma injavardesh thajinja kastenge forosko raj sas. Lesko nepo zurales kamelasles, ke kesavo felo raj sas, sar o Matyas kraj. Vi voj sagda phirlas e luma ande xoxamne gada.

Vi akanak gidysardas, hoj zhaltar krujal te dikhel, hoj naj e gindo ande leski luma vaj ande leske kashtenge forura. Opre las peske xoxamne gada, thaj peste las pesko dikhlo, so pestar pashjardyolas avri. Sar zhal, zhalas, reslas ande Bükk foro. Maskar o foro angla e khangeri but manushen dikhlas. Le manusha cipinas, penge vastenca sikavenas. O Kashtengo kinari Cino Kalman kamlas te zhanel hoj so pecisajlas le foroske manushenca.

Sar resel kaj e khangeri dikhel hoj mishtoj ke avilas. Angla la khangerako vudar mudaripe si. Tumna opre phande jekh manushes. Darajlas vi kathar kado sar dikhlas, haj inke sar darajlas kana dikhlas, hoj sakon shinelas, azbalas le mules. Kon chi zhanglas pashal te zhal, kodola penge vastenca sikavenas, barenca shudenas, sakon kodo kamlas hoj feri jekh te shinel po mulo.

– Sosko baro bajo kerdas kado chorro? – gindijas ande peste o kraj. Pasha leste tordyolas jekh manush, lestar pushlas kadi zhungalyi butyaki dosh.

– Phen mange, muro patyivalo rom, sostar azban kadale mules? Le manusha kade gindyin hoj opre phandeles, thaj mudardeles, naj dosta pe leske doshaipes?

Chudisarlas o manush kas pushlas o kraj, de dikhlas hoj streino si, kade phendas leske so pecisajlas:

– Kado manush ando foro sakoneske kamlas. Anda kado mudardineles, thaj le manusha akanak maren tele pe leste sosa kamlas lenge.

Kashtengo kinari Cino Kalman sar kadale vorbi ashundas mashkar le manusha gelas. Tordyilas pasha chorro mulo. Chi hatyarlas jekh le manushenca, so kerde. Xolyarnyiko kerdyilas, thaj cipisardaspe:

– Lazhan tumen, hoj jekh mules azban! Khonyik te na vazdel vast pe leste majbut! Zhanglom hoj kado chorro manush so kerdas. Sakon te avel pachasa, ke kaske kamlas kado chorro, so ande pesko trajo chi zhanglas kothe te del, me dav sakoneske kothe.

Vi kade shuttas. Po agor kattyi love ashilasles, hoj patyivales praxosardas le mules. Shukar paxope kerdas leske. Vi bashaimatake gilya thaj vi luludya sas. Le manusha kon ando foro behen line penge unzhile love. Vi lengi xolyi gelastar, thaj po praxope kodola rovenasles majfeder, kon majxolyarnyikes azbanasles.

O kraj pala e peceimata majdur zhalas pe pesko drom, thaj khonyikaske chi pendas avri, hoj voj kon si.

Zhal, zhalas, jekhar kade pala eftato granyica sama las pala drom, hoj pej mal cerra majdur jekh phuro manush

plugisarel. Kashtengo kinari Cino Kalman tordyilas. Dikhel dikhel le plugisaron. Cingenge dikhel angla e pluga xutyirde grasten. Avri puterdas majmishto peske jakha. Soske grasta shaj aven kadala? Chudisarlas, kana a plugosardo manush maj pashal reslas, hoj na grasta cirden e pluga, manusha cirden. No, inke kesavo chi dikhlom – gindijas Kalman. Kado dikhav vi maj pashal. Zurales chudisardas, kana dikhlas, hoj duj zurales shukar sheja sas angla e pluga.

– Lashi butyi! – das dyes o Kashtengo kinari Cino Kalman.

– Te avel tut kotor anda late! – phendas o phuro, kon plugisarlas.

Le duj sheja chi phende khanchi, feri lazhaime jakhenca tordyonas.

– Av kesavo lasho manush, phen mange kon si kadala duj sheja kon angla e pluga si ande phande – pushlas o kraj.

– Kade bushon ando foro, hoj le Duj Dama. Sa duj romane sheja si. Sar si kodo, hoj o manush na pedonca, kadala shejanca plugisarel?

– Chi trubul pe kado te chudisares. Sityile aba von kadi butyi. Kher kherestar phiren te keren butyi.

Majfeder cirden e pluga, sar duj grast – phendas o phuro.

– Kathe dikh pure! Kamos kadale duje shejan avri te lav. Phen mange sode manges pe lende, avri potyinv.

– Dikh muro shavo! Nashtig davle kothe, ke kadale Duj Damanca feri adyes shaj plugisarav me, tehara kaj kavereste, pala tehara pale kaver khereste zhan te keren butyi. Thaj kade zhal kado ande intrego gav. De kodo shaj phenav, hoj zha kaj o mujalo. Les shaj manges te bikinil tuke le shejan. Hajkam baxt avlatu. Voj te bikinela len tuke, an mange jekh lil pa kado, thaj sigo perdal davle tuke, le Duj Dama.

Kashtengo kinari Cino Kalman sar zhalas kaj o mujalo ande leski godyi avilas, hoj naj leste chi jekh rupuno, ke sogodi musardas po praxope. Kade sigo xutyirdaspe, thaj gelas kaj pesko legmaj pashutno kashtengo foro. Zurales but love las peste, thaj gelastar kaj o mujalo. Dyes dasles shukares, thaj phendas leske, hoj po gavesko agor dikhlas jekhe phures, kon duje shejanca plugisarlas. Kamel te muntul len kathar kadi butyi, de o phuro, kaste adyes keren butyi, chi tromajlas te bikinelle mange, kodo phendas te avav kaj o mujalo.

O mujalo, kana kado ashundas, hoj o Kashtengo kinari Cino Kalman kattyi love del pel sheja sode feri mangel, sigo gindiyiaspe. Dikhlas na chorre manushesa siles butyi, ande kodi ucho ahor gindiyisardas avri. Pe jekh shej shel mija rupune manglas. O kraj bivorbako tele shuttas le love pe le mujaleski meselya. Pa love, hoj perdal las lestar, thaj hoj le Duj Daman slobodes te mukhen, iskiripe manglas.

Kashtengo kinari Cino Kalman le iskiripesa palpale gelas pej mal kaj o phuro, kon bivorbako avri mukhlas le duj shejan angla e pluga, thaj perdal dasle le bipinzharde manusheske.

Kalman pasha peste las le duj shejan, thaj akanak aba trin zhene zhanas penge karing bipinzharde granyici. Gelegele, zhikaj avilas o mizmeri. Kathar zhannas hoj mizmeri si? Ke o kham opral pe lengo shero pekela. Atunchi pe jekh shukar mal tordyile, thaj tele beshle andej char. Kashtengo kinari Cino Kalman atunchi avri las anda peski posoty jekh cino meselyako colo thaj duma das:

– Ker-ker, muro cino meselyako colo!

Sar kado avri phendas, pherdo kerdyilas le legmaj lashe xamaskonca: zumi, paprikashi, anre, pherdo shax, sogodi sas po colo, inke vi ratyija, mol, bere.

Bari diklas le Duj Dama, ke inke ando trajo chi dikhle kesavo. Kodo gindiyisarde hoj Kashtengo kinari Cino Kalman varisosko choxano si, kade daranas lestar, de chi tromanavri te sikaven pengo daraimo. Maj palal sar pinzhardine les, lengo daraimo hurajlas. De le Duj Dama zurales bokhale sas. Kalman mangelasle hoj te xan. Kana sa trin zhene chajile, feri Kalman kattyi phendas:

– Uzhardyo muro cino meselyako colo!

Kade pala colo sogodi xasajlas. Kashtengo kinari Cino Kalman kethane phandasles. Andre shuttas ande peski posoty, thaj duma das:

– No, akanak hodyinyisaras jekh cerra, ke inke lungodrom azhukarel pe amende. So si tyo anav tu shej?

– Pushlas jekha Dama?

– Muro anav Amalika si – phendas lazhaimosa.

– Thaj tut muri shukar pheny?

– Muro anav Ilonka si.

Kashtengo kinari Cino Kalman majdur pushelas len. Kaj beshen? Kon si lenge nyamura?

Amalika haj Ilonka phendine, hoj von rom si. Khanchi najle, thaj khonyik najle. Chi zhanen khanchi chi pala pengodad, chi pala pengi dej, chi pala penge phrala. Kana cine sheja sas bari bibaxtalipe reslas lengi familia. Feri von duj zhene ashile ande trajo. Khonyik chi lasle pasha peste, hoj patyivales opre te baron, te trajon, kade bikindinepe jekhe gaveske pe plugaslyi butyi.

– Kado vi te ashunen brigaslo si – phendas o kraj.

– Hatyarav tumaro trajo, ke vi me chorro som. Chi man naj khonyik, najma chi dad, chi dej, chi phral. Hulavas amaro chorripe, brigaslipe. Ashas kethane, avas chache phrala.

– Kashtengo kinari Cino Kalman kamlas te zhanel, hoj vi ande chorripe lesa ashen le sheja, anda kodi chi phendas avri, hoj voj zurales barvalo si, thaj voj kraj si.

Le sheja loshasa line leske vorbi.

– Colaxaren, hoj sar chache phrala kethane ashas vi ande lashipe, vi ande nasulipe. Chi mukhas jekhavres – phendas le shejange o Kashtengo kinari Cino Kalman.

Colaxarde pe krajeski shuri, so trin zhene xutyirdinela, pala kodo shinde jekhavresko naj, thaj pengoratio so avri avilas, trin zhene pilineles.

Aba kurke, shona, bersha nachile, hoj phiren le luma. Jekhar kodo phenel Kashtengo kinari Cino Kalman la Ilonkake, la maj terna shejake:

– Muri pheny, Ilonka! Phenav tuke variso. Chi zhanav loshasa lake, vaj brigaslyi avesa. Zurales kamlom tut. Lavtu romnyake, te avesas mande?

Vi Ilonka kamlas le Kalmanes, de chi sikavlas avri leske. Kodi phendas:

– De sar phenes kado, haj colaxardam pe tyi shuri, hoj chache phrala avasa? Sar avlas kado, hoj duj phrala te lenpe jekhavres? Nashtig zhav andre ande kado.

Kashtengo kinari Cino Kalman pe kado anlglal las jekh ginadyi thaj kodo phendas:

– Dikh Ilonka, kadi ginadyi so dikhes e Sunto Biblia si. Anda kadi avri shaj ginavas hoj shaj lavtu me romnyake sar muri na chachi pheny, vaj nashtig lavtu. Te ande Biblia chi avla ande, atunchi chi vorbisarav majbut pala muro mangaip.

Ilonka patyilas hoj anda Biblia avri ginaven, hoj so te avel lenca. Amalika loshalas, hoj te rakhen ande Biblia, hoj te shaj lella romnyake. Loshasa avlas le Kalmaneske vi leski kumnatkinya, ke lashe jileske pinzhardasles.

But vrama ginavenas e Biblia. Kattyi iskiripe sas ande late, hoj aba majso rucisardine, kana rakhle jekh kris, hoj na chachikane phrala shaj lenpe jekhavresa, te, na jekh dejatar, na jekh dade star kerdyile. Bari losh sasle. Kothe sigo po veshesko agor romnyake las o Kalman la Ilonka. Amalika sas lengo zhutor. Vi le abaveske luludya voj andas anda o vesh, le legmaj shukara. Le abaveske banda le vesheske chiriklya sas.

Pala abav aba chi gele majdur te phiren le luma, sigo khare geline. Sar resenas khare, inke anlglal avri phendas peska romnyake haj peska kumnatkinyake, hoj voj kraj si, barvalo kashtengo kinari si. Le sheja chudisardinepe.

– Zhi akanak anda kodi chi phendem avri, hoj kon som – das duma o Kalman – ke kamos te zhanav, hoj vi kaj chorre manusheste lashe jileske avnas. Adyes aba ande sogodi lashipe avena. Na feri kraj som, sima injavardesh thajinja kashtengo foro, pherde si sogodesa. Ande sogodi kashtengo foro sima jekh manush. Sanasle manca ande chorripe, akanak aven manca ande barvalipe!

Chudisardaspe Amalika thaj Ilonka, hoj sigo zhan perdal anda o chorripe anda o barvalipe. Kade sityile o chorripe hoj chi bunusardinesas hoj kado baro barvalipe chi perel ande lengi korr.

Paramicha phendas:
Nagy Lajos, 70 bershengo
O kidipeski vrama, than:
1967, Szarvas
Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

– phenas majdur –

Roma hagyományok, kultúra – Rajzpályázat óvodásoknak és általános iskolásoknak

A rajzpályázat témája
„Roma hagyományok, kultúra”

Pályázhatnak
Óvodások és általános iskolások.

A pályázat részletei

A pályázaton beadható minden olyan alkotás, melynek témája kapcsolódik a roma kultúrához, a hagyományörzéshez. A rajz hátoldalán kell feltüntetni a mű címét, a készítő nevét, korát, óvodája vagy iskolája nevét, osztályát. A rajzok

mérete A/4 vagy A/3-as lehet. A kép készülhet színes ceruzával, zsírkrétával, vízfestékkel.

A pályázók közül az első három helyezett könyvjutalomban részesül! Eredményhirdetés 2013. április 08-án a Nemzetközi Roma Nap alkalmából!

A pályázatok leadhatók:
Regionális Roma Közösségi Ház – 5502 Gyomaendrőd,
Fő út 80. sz.

A benyújtás határideje: 2013. március 31.

Pályázati felhívás – „Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj”

A Honvédelmi Minisztérium „Lippai Balázs esélyegyenlőséget elősegítő ösztöndíj” pályázatot hirdet azon középiskolai tanulók és felsőfokú intézmények hallgatói részére, akik a katonai alapismeretek szabadon választott érettségi tantárgyat tanulják, illetve felvették a honvédelmi ismeretek tantárgyat. Az ösztöndíjat azok a magyar állampolgárságú, hátrányos helyzetű, vagy magukat roma származásúnak valló középiskolai tanulók, illetve felsőfokú intézményben tanuló hallgatók nyerhetik el, akik megfelelnek a kiírt pályázati feltételeknek.

Az ösztöndíjat 3,00 feletti tanulmányi eredményt elérő, jó magaviseletű tanuló, fegyelmi felelősségre vonásban nem részesült hallgató nyerheti el féléves időtartamra. Az ösztöndíj havi mértéke a kormány-tisztviselői illetményalap 25%-ának személyi jövedelemadó előleggel növelt összege.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó személyi adatai (név, születési hely, idő, anyja neve, lakcím, TAJ-szám, adóazonosító jel, telefonszám és/vagy e-mail cím, saját bankszámlaszám vagy a közvetlen igazolt hozzátartozó bankszámlaszám);
- rövid, kézzel írott önéletrajz, amelyből megismerhetők a pályázó családi körülményei, iskolai tanulmányi eredménye és jövőjéről való elképzelése, a Magyar Honvédség eszme- és értékrendszeréhez való kötődése;
- motivációs, kézzel írott levél;
- igazolás a tanulói vagy hallgatói jogviszonyról;
- igazolás a katonai alapismeretek szabadon választott érettségi tantárgy, illetve a honvédelmi ismeretek tantárgy oktatásában történő részvételről;
- tanulmányi eredményének hitelesített igazolása (a 2012/2013-es tanév II. félévében pályázók részére az azt megelőző félév tanulmányi eredményei);

- adatkezelési nyilatkozat;
- a pályázó iskolájának véleménye a tanuló/hallgató tevékenységéről;
- hátrányos helyzetet igazoló dokumentum (szociális/gyermekvédelmi ellátásban történő részesülés igazolása) a helyi önkormányzattól;
- a nemzetiségi hovatartozás igazolása a helyi roma önkormányzattól.

A pályázatok benyújtási határideje: 2013. február 20. (Csak azok a pályázatok kerülnek elfogadásra, mely pályázatokon a postai bélyegző legkésőbbi dátuma: 2013. február 20.)

A pályázat beküldési címe: Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály, 1885 Budapest Pf.: 25

Kérjük, hogy a pályázati felhívásban kért adatokat maradéktalanul szíveskedjenek megküldeni, mert érvényes pályázatnak csak a minden adatot és dokumentumot tartalmazó pályázatokat tekintjük. A pályázaton utólagos hiánypótlásra nincs lehetőség! A pályázat nyertesei az ösztöndíj odaítéléséről írásban kapnak tájékoztatást. Az ösztöndíj ünnepélyes átadására a Honvédelmi Minisztériumban kerül sor, mely rendezvényen minden esetben kérjük az ösztöndíjban részesültek személyes megjelenését.

A pályázattal kapcsolatban információ és tájékoztatás az alábbi elérhetőségen kérhető:

Szabóné Szabó Andrea alezredes: Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály, Társadalmi Kapcsolatok Osztály, kiemelt főtiszt, esélyegyenlőségi referens. Telefon: + 36 1 474-1111/21-771 mellék, e-mail: andrea.szabo@hm.gov.hu

Tolerancia – Irodalmi pályázat hivatásos és amatőr íróknak, költőknek

Az irodalmi pályázat célja

Tolerancia témában novella vagy vers beküldése.

Pályázhatnak

Hivatásos és amatőr író egyaránt pályázhat, 16 éves kortól.

A pályázat részletei

Pályázni 1 novellával, maximum 4 (A/4-es) oldal terjedelemben és maximum 4 verssel lehet.

A pályázat jelíges. Postai küldés esetén, kérjük, a borítékra írják rá a jelíget, kisebb lezárt borítékba helyezett céldulán tüntessék fel a pályázó nevét, lakcímét, lehetőleg az e-mail címét és telefonszámát is; elektronikus úton bekü-

dött pályázatok esetén adjanak meg egy jelíget és írják meg elérhetőségeiket.

A beküldött írásokat három tagú zsűri értékeli. A zsűri elnöke: Czigány György költő, tagjai: Baán Tibor költő és Benke László költő. Eredményhirdetésre a Költészet Napja alkalmából 2013. április 19-én 17 órai kezdettel kerül sor az újpesti Király utcai könyvtárban. Az első három helyezettet 40, 30 illetve 20 ezer forint értékű könyvtartalványban részesíti a pályázat kiírója. A további hét legjobb pályázó tárgyjutalomban részesül.

A benyújtás határideje: 2013. március 15.

Kapcsolat: fszek0401@fszek.hu

Civil szervezetek szakmai programjainak támogatása 2013 – NEA-KK-13-SZ

A Nemzeti Együttműködési Alap Községi Környezet Kollégium pályázatot ír ki civil szervezetek szakmai programjainak támogatása céljából.

A pályázat célja

A pályázat célja a kulturális tevékenység, közművelődés, tudomány és kutatás, hagyományápolás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, társadalmi párbeszéd, fogyasztóvédelem, a település és közösségfejlesztés területén működő civil szervezetek szakmai programjának támogatása.

Pályázók köre

Civil szervezetek. Az alábbi szervezetek nyújthatják be elektronikus pályázatukat:

- szövetség vagy
- alapítvány, illetve egyesület (ide nem értve a szövetséget).

A pályázat részletei

A támogatható tevékenységek

1. civil szervezeteket érintő évfordulók, fesztiválok, hazai és határon túli rendezvények támogatása (különös tekintettel a helyi közösségek megerősítését, hagyományainak bemutatását szolgáló szakmai program(ok)ra; határon túli civil szervezettel együttműködésben csak erre a tevékenységre adható be pályázat);
2. civil szférával kapcsolatos szolgáltató, tanácsadó, oktatási, fejlesztő, segítő, illetve esélyegyenlőséget és akadálymentességet elősegítő tevékenység és intézmények támogatása (különös tekintettel a közösségi szín-

teret fenntartó, illetve működtető szervezetek közösségfejlesztő tevékenységére);

3. civil szférát bemutató kiadványok, elektronikus és írott szakmai sajtó támogatása (különös tekintettel a helyi közösségek tevékenységét bemutató és támogató szakmai program(ok)ra).

A támogatásra rendelkezésre álló keretösszeg mértéke: a Községi Környezet Kollégium az arra érdemes pályázatok között összesen 190.632.000,- Ft támogatást oszthat szét.

A támogatási időszak, a támogatás formája: Jelen pályázati kiírás támogatási időszaka: 2013. június 1.–2014. március 30.

A Kollégium a civil szervezet fenti időszakban felmerült költségeihez nyújt vissza nem térítendő vagy visszatérítendő támogatást. A költségvetési támogatás igénybevétele utólagos elszámolás melletti előfinanszírozás vagy beszámolást követő utófinanszírozás formájában történhet. A támogatás mértéke: A kollégium jelen pályázaton nem ítélt meg támogatást, ha a támogatható költségek támogatásból finanszírozható teljes összege nem éri el az igényelt összeg 2/3 részét.

A pályázat benyújtása

A pályázatot kizárólag elektronikusan lehet benyújtani az alábbi oldalon: www.eper.hu

Beadási határidő: 2013. március 25.

Kapcsolat

A pályázattal kapcsolatban további információkat a 06-1-795-2921 és a 06-1-795-2937 telefonszámokon, a nea@emet.gov.hu e-mail címen, valamint a Civil Információs Centrumoknál kaphatnak.

Fehéren – Feketén – Felelősen a cigány–magyar együttélésről

A Magyar Katolikus Újságírók Szövetsége „Fehéren – Feketén – Felelősen a cigány–magyar együttélésről” címmel fotópályázatot hirdet. A fotópályázat első három helyezettjének díja 700, 500 és 300 ezer Ft.

A fotópályázat célja

A kiírásra társadalomábrázolás, szociófotó témakörben várjuk a pályamunkákat, melyek a címre reflektálva a Kárpát-medencében élő cigányság és magyarság mindennapjait mutatják be.

Pályázhatnak

Magánszemélyek. A pályázat mindenki számára nyitott, külföldi alkotók jelentkezését is várjuk.

A pályázat részletei

Pályázni csak 2012. január 1. és 2013. március 10. között készített képekkel lehet. Olyan képsorozat esetében, amely több éven keresztül készült, nincs időkorlátozás, de legalább egy eleme készítési időpontjának a megadott időintervallumba kell esnie. Összesen 5 pályamű tölthető fel, mely állhat egyedi képből vagy képsorozatból. A sorozat legfeljebb 12 képből állhat! Egy kép csak egyszer szerepelhet, vagy sorozatban, vagy egyedi képként. A pályázaton manipulált alkotások nem vehetnek részt. Manipuláció alatt értendő a kép tartalmi elemeinek utólagos eltávolítása vagy hozzáadása. Nem számítanak manipulációnak az olyan fotográfiai korrekciók, mint a színek, tónusok és a fényerő be-

állítás, valamint a felvételnél keletkezett technikai hibák eltávolítása.

- Feltölteni legalább 8 megapixel felbontású képet kell, de nem lehet több 16 megapixelnél.
- A képek hosszabbik oldala nem haladhatja meg a 4000 pixelt.
- A rendszer kizárólag „jpg” vagy „jpeg” kiterjesztést fogad el.
- A fájl mérete nem haladhatja meg a 3 Mbyte-ot.

Cím és képaláírás

- A cím legfeljebb 100 leütést, a képaláírás 300 leütést tartalmazhat.
- A kép, cím és képaláírás nem tartalmazhat utalást a szerző kilétére, médiumra, ügynökségre.

A pályázaton való részvételi díj: 2000,- Ft.

Díjak

- I. díj: 700.000,- Ft.
 - II. díj: 500.000,- Ft.
 - III. díj: 300.000,- Ft.
 - + közönségdíj (a honlapon legtöbb szavazatot elért alkotásnak)
- (a díjak összege bruttóban értendő)

A benyújtás határideje:

A képek feltölthetők: 2013. március 17-ig!

A beküldött alkotások a pályázat lezárásáig, március 17-ig módosíthatók.

Nemzeti Kulturális Alap Kulturális Fesztiválok Kollégiuma pályázati felhívása kulturális programok támogatása céljából**A pályázat célja**

A pályázat célja: kulturális fesztiválok támogatása és ezen keresztül a magyar kultúra pozíciójának, rangjának és színvonalának megőrzése és erősítése.

A kollégium elsődlegesen a kiemelkedő kulturális értékeket létrehozó és bemutató fesztiválokat támogatja.

Pályázhatnak

A pályázók köre

- jogi személyek,
- jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok,
- egyéni vállalkozók.

A pályázat részletei

A támogatás formája: vissza nem térítendő támogatás. A rendelkezésre álló tervezett keretösszeg: 870 millió forint.

A pályázati cél megvalósításának időtartama: pályázni a 2013. május 1. és 2014. április 30. között megvalósuló fesztiválokra lehet.

A finanszírozás módja: előfinanszírozás.

A pályázat benyújtása

Pályázatot benyújtani az NKA portálján keresztül 2013. március 11-én éjfélig lehet.

Kapcsolat

Pályázattal kapcsolatban felvilágosítást telefonon a (36 1) 327-4444-es számon kaphatnak.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasó körünk folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.ldromalap.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyéjükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

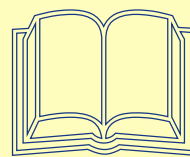
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

TANULJ CIGÁNYUL! SITYU ROMANES!

Érdekel a cigány nyelvtanulás?

Középfokú nyelvizsgát szeretnél, de nem tudod, kihez fordulj?

Az EZRA Humánszolgáltató Kft-ben több mint 12 éve foglalkoznak lovári cigány-nyelvoktatással, illetve a nyelvtanításhoz szükséges segédanyagok: lovári nyelv-könyv, cigány-magyar/magyar-cigány szótár, lovári teszt-könyv, cigány nyelvű szövegértési (és labor anyagok) megírásával.

További információ:

<http://www.cigany-nyelvoktatás.hu/>

Gospel koncert a Napházban

Főszínpadai

**FINUCCI BROS
QUARTETT**

**MÁRCIUS 9.
SZOMBAT 18.00**

NAPHÁZ, BUDAPEST, VIII. KER. NÉPSZÍNHÁZ UTCA 31.

BELÉPÉS DÍJTALAN!

Szótárvendég

**RONTÓ
KITTY**

